Jak ma wyglądać powiat wileński?—str. 3

KURIER Wileński

WTOREK, 15 WRZEŚNIA 1992 R.
Nr 180 (11949)

25 października—wybory do Sejmu RL

Oświadczenie

GŁÓWNEJ KOMISJI WYBORCZEJ REPUBLIKI LITEWSKIEJ

Naszym zdaniem, opublikowany w dniach 10—11 września br. list otwarty kierownictwa Litewskiego Radia i Telewizji do przewodniczącego Rady Najwyższej Republiki Litewskiej V. Landsbergisa i deputowanych do Rady Najwyższej przekracza pełnomocnictwa, jakie nadaje kierownictwu Litewskiego Radia i Telewizji Ordynacja Wyborcza w wyborach do Sejmu. W związku z tym Główna Komisja Wyborcza oświadcza:

1. List ten jest niczym innym, jak zachęceniem deputowanych do Rady Najwyższej, aby zmienili artykuł 43 Ordynacji Wyborczej w wyborach do Sejmu, w którym każdej uczestniczącej w wyborach partii politycznej, społecznemu ruchowi politycznemu przewidziano przeznaczać co najmniej po 1,5 godz. czasu telewizji państwowej.

2. W liście tym Główna Komisja Wyborcza dopatruje się pragnienia kierownictwa Litewskiego Radia i Telewizji przywłaszczania przyznanego komisji wyborczej prawa podziału czasu przeznaczonego na agitację wyborczą.

3. W liście twierdzi się również, że w czasie kampanii wyborczej nie pozostanie czasu na inne programy telewizji.

W myśl Ordynacji Wyborczej w wyborach do Sejmu partia polityczna lub społeczny ruch polityczny stają się uczestnikiem kampanii wyborczej dopiero wtedy, gdy zarejestrują swych kandydatów w Głównej Komisji Wyborczej.

W ten sposób tylko 21 września wyjaśni się, ile partii politycznych i społecznych ruchów politycznych weźmie udział w wyborach i dopiero wtedy będzie wiadome, ile czasu zajmą programy przeznaczone na agitację.

4. Główna Komisja Wyborcza ubolewa z powodu tego, że kierownictwo Litewskiego Radia i Telewizji stara się wprowadzać społeczeństwo w błąd i prosi go o dopomożenie komisji wyborczej w sprawnym zorganizowaniu kampanii wyborczej w trybie ustalonym przez Ordynację Wyborczą w wyborach do Sejmu.

W imieniu komisji, przewodniczący

V. LITVINAS

Wilno, 11 września 1992 r.

V. Landsbergis o zbliżających się wyborach

Pod każdym względem byłoby lepiej gdyby 25 października albo przynajmniej 8 listopada razem z wyborami do Sejmu odbyły się też wybory prezydenta, oświadczył przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Vytautas Landsbergis w ubiegłą niedzielę w swym przemówieniu w Telewizji Litewskiej. Nadmienił, że tak właśnie jest w Estonii. Niestety, wątpliwe, czy w Parlamencie litewskim uchwalone zostaną odpowiednie ustawy. Toteż najprawdopodobniej wszystko będzie się odbywać w przewidzianym obecnie trybie kolejności wyborów. — do Sejmu, prezydenta, samorządów, powiedział szef litewskiego parlamentu.

V. Landsbergis poinformował, że z różnych przyczyn, zwłaszcza z uwagi na swe obowiązki w sferze polityki międzynarodowej Litwy, brak czasu na agitację wyborczą i spory z konkurentami, postanowił on nie kandydować w żadnym okręgu. Przewodniczący Rady Najwyższej obalił pogłoski, że wpisany został na listę Związku Więźniów Politycznych i Zesłańców, czy też Partii Chrześcijańskich Demokratów. Będę na liście koalicji Sajudisu wśród innych byłych i, być może przyszłych posłów do Sejmu. A jeśli ponadto połączymy listy z innymi ruchami i partiami znajdę się na tej wspólnej liście — powiedział on.

Szef Parlamentu litewskiego poinformował, że w przyszłą sobotę w Wilnie w Pałacu Sportu, gdzie przed czterema laty odbyło się zebranie założycielskie Sajudisu, w celu omówienia spraw wyborów i innych zbierze się porozumienie „O demokratyczną Litwę".

(ELTA)

Konferencja Koalicji Sajudisu

WILNO (ELTA). 12 września odbyła się konferencja Koalicji Sajudisu „Za demokratyczną Litwę". W skład koalicji wchodzą Sajudis Litwy, Karta Obywatelska, Związek Więźniów Politycznych, Sajudis Rolników Litwy i Partie Zielonych Litwy. Konferencję zagaił przewodniczący Rady Sejmu Sajudisu J. Tumelis. Omówiono kandydatów na członków Sejmu.

O tym, jak trwają przygotowania do wyborów do Sejmu mówił na konferencji honorowy przewodniczący Sejmu Sajudisu, przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Vytautas Landsbergis.

12 września odbyła się pierwsza część tej konferencji. Druga odbędzie się w następną sobotę, 19 września w Wileńskim Pałacu Sportu.

Przymiarki do walki o głosy

12 września br. w głównym gmachu Akademii Nauk Litwy przy al. Gielymina 3 odbył się drugi zjazd Wspólnoty Litwy Wschodniej. Została poczyniona poprawka do statutu Wspólnoty. Jak wiadomo Wspólnota Litwy (obecnie tak się nazywa), która według założeń miała działać na terenie Wileńszczyzny, powstała 29 lutego br. z aprobatą Sajudisu. W jej skład weszły niektóre organizacje mniejszości narodowych republiki. Związek Polaków na Litwie nie przyłączył się, wówczas delegując jedynie na zjazd swego obserwatora.

Obecnie otwierając drugi zjazd, który zgromadził niezbyt liczne grono uczestników, przewodniczący Wspólnoty **Augustinas Lieparty** skonstatował, że należycie pracowały tylko oddziały w rejonach wileńskim i solecznickim. Zgromadzeni mieli również zadecydować, jak zapisać w statucie: czy Wspólnota reprezentuje tylko obywateli nie-Litwinów czy również mniejszości narodowe.

Członek organu kierowniczego Wspólnoty, prezes „Vilniji" **Kazimieras Garšva** wyjaśnił, iż zapis, że Wspólnota reprezentuje nie tylko obywateli różnych narodowości, ale właśnie mniejszości narodowe sprawiłyby, że nie wymaganoby zebrania na listę podczas głosowania — jak to przewiduje ordynacja wyborcza — 4 proc. głosów wyborców — aby móc wysunąć swoich posłów. Na to zjazd przystał.

Zjazd zatwierdził 26-osobową listę kandydatów na posłów do Sejmu Republiki Litewskiej. Znaleźli się na niej m.in.: **Algirdas Kuzmickas, Vidmantas Povilionis**, działacz „Vilniji" **Evaldas Gečiauskas**, członkini Prezydium rady Wspólnoty **Dagne Jakševičiute**, minister leśnictwa **Rimantas Klimas**, prawnik **Vytautas Radeliunas**, przewodniczący towarzystwa słowianojęzycznych Litwinów „wiczów" **Edvardas Satkevičius**, przewodniczący solecznickiego oddziału Sajudisu **Juozas Sapoka** oraz pełnomocnik rządu na rej. wileński **Arturas Merkys**. W dyskusji wystąpiła również pedagog z Czarnego Boru **Janina Karpicka-Liebrikiene**. Stwierdziła ona, że społeczeństwo polskie na Litwie zmieniło się i przekonywała zgromadzonych, że ZPL nie ma monopolu na reprezentowanie wszystkich Polaków Litwy. Po tym została ona również wysunięta jako kandydat na posła do Sejmu.

Augustinas Lieparty, Stanisław Babicz, Stanisław Aniszczyk, Teresa Brużewicz Valerijus Čekmonas, Medard Czobot, Izidorius Šimelionis, Lucja Darasewicz, Walentyna Supranowicz i inni.

Nawiasem mówiąc, padało podczas zjazdu wiele słów krytyki pod adresem „Kuriera Wileńskiego". Szczególnie celował w tym Stanisław Babicz, który nawet określił „Kurier" jako „żółty". M.in. podobnie oceniali nasz dziennik w swoim czasie publicyści „Ojczyzny", zarzucając nam, że nie jesteśmy czerwoni. Czyżby z ust nowo narodzonego kapitalisty na Wileńszczyźnie przemawiała nostalgia za tym, co minęło?

W każdym bądź razie, raz jeszcze się przekonałem, że ten „Kurier" rzeczywiście jest sobą i na pewno znaczy więcej aniżeli coś skoro tak często i przez skrajne siły różnych odcieni jest atakowany.

Zgromadzeni na zjeździe polecili, aby najbliższa konferencja członków rady Wspólnoty Litwy wespół z kandydatami na posłów ostatecznie zadecydowała o liście kandydatów na wybory. Wiadomo jednak, że istotnych zmian nie nastąpi.

Józef SZOSTAKOWSKI

RUCH CENTRUM WZYWA DO HONOROWYCH I TAKTOWNYCH WYBORÓW

Litewski Ruch Centrum przekazał agencji ELTA odezwę. Głosi ona, że członkowie tego ruchu są przeświadczeni, iż niezależnie od tego, jak odmienne są poglądy i zasady polityczne, wszyscy jesteśmy równi wobec prawa i ponosimy odpowiedzialność za przyszłość Litwy. Dlatego zmierzając do ugruntowania na Litwie tradycji demokratycznych i akceptując głoszone przez siły demokratyczne dążenia apelujemy, aby w walce wyborczej postępować honorowo i taktownie. Członkowie Ruchu Centrum wzywają wszystkie partie polityczne oraz osoby do tego, aby podczas kampanii wyborczej postępować z poczuciem odpowiedzialności, tolerancyjnie i przez to przyczyniać się do kształtowania kultury politycznej, stabilności na Litwie.

Odezwę podpisali przewodniczący posiedzenia Litwskiego Ruchu Centrum, deputowani do Rady Najwyższej Albinas Januška i Kazimieras Motieka.

Obraduje Litewski Związek Robotników

W sobotę w Wileńskim Pałacu Wspólnoty Związków Zawodowych odbył się V zjazd Litewskiego Związku Robotników. Na porządku dziennym figurowały sprawy organizacyjne Związku: zatwierdzenie programu, statutu, struktury i atrybutyki LZR. Litewski Związek Robotników jest organizacją apolityczną, społeczną, zawodową, która zrzesza swych członków do obrony interesów socjalnych, ekonomicznych, prawnych i rozwijania ruchu robotniczego. Jako organizacja niepolityczna LZR nie weźmie udziału w przyszłych wyborach, ale będzie wspierał te siły polityczne, które realnie będą stawały w obronie interesów robotników.

Zjazd zagaiła sprawozdaniem z pracy przewodnicząca Litewskiego Związku Robotników A. Balsiene. Dokonała ona przeglądu dokonanej przez LZR pracy w okresie trudnej sytuacji gospodarczej, opowiedziała o kontaktach, jakie związek nawiązał z międzynarodowymi organizacjami zawodowymi.

W zjeździe LRZ uczestniczyli przedstawiciele Międzynarodowej Konfederacji Wolnych Związków Zawodowych, Światowej Konfederacji Pracy, polskiego Niezależnego Związku Zawodowego „Solidarność". Uczestników zjazdu pozdrowił również premier Aleksandras Abišala. Odpowiedział on na niektóre pytania poruszone w sprawozdaniu przewodniczącej LRZ, zaproponował LZR upoważnienie swych przedstawicieli do rozmów w sprawie warunków odmrożenia płac. Nie będzie to trójstronna umowa, gdyż rząd obecnie jest również pracodawcą, powiedział premier, ale będzie to przyjacielskie porozumienie, które pozwoli uniknąć takich strajków, jakie były w Polsce.

(ELTA)

Zjazd DPP Litwy

WILNO (ELTA). 12 września w Pałacu Kultury i Sportu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych odbył się zjazd Demokratycznej Partii Pracy Litwy. Według sprawozdania komisji mandatowej spośród 483 delegatów w zjeździe uczestniczyło 455. Referat o programie wyborczym partii „Praca, ład, moralność" wygłosił przewodniczący DPP Litwy Algirdas Brazauskas. Następnie odbyła się dyskusja na temat strategii i taktyki w wyborach do Sejmu. Na zjeździe przedstawiono i zatwierdzono listy kandydatów, na których są przedstawiciele Forum Przyszłości Litwy, Związku Rolników, programy wyborcze DPP Litwy, inne dokumenty. Odczytano apel do członków i sympatyków partii, deklarację kandydatów na posłów do Sejmu. Odbyła się konferencja prasowa.

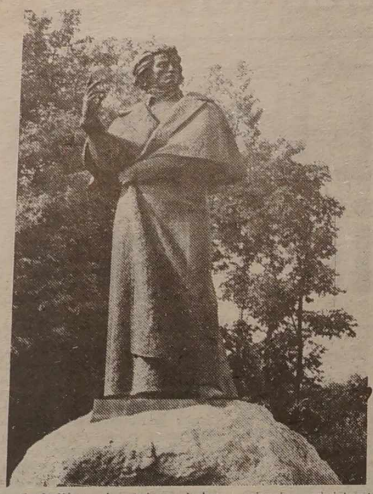

„Ktokolwiek będziesz w nowogródzkiej stronie..."

Szukaliśmy skrzętnie w kalendarzu — co by 12 września 1992 miał w historii Nowogródka znaczyć? Według wcześniejszych podań — we wrześniu 1252, a więc 740 lat temu w Nowogródku, na zamku, był koronowany książę Mendog — na króla litewskiego (razem ze swoją żoną Martą). W Nowogródku (jak o tym również wiadomo) w r. 1422, a więc 570 lat temu król Władysław Jagiełło pojął za żonę Sońkę Holszańską, późniejszą matkę Jagiellonów...

Doliczyć się różnych nowogródzkich wydarzeń dziejowych we wrześniu można mnóstwo, począwszy od przypuszczalnej daty założenia miasta (1044 r. — według Karamzina, albo 1116 — według Narbutta), a kończąc na wejściu tu Niemiec podczas I wojny światowej (22 września 1915)... Dajmy jednak spokój wyliczankom a bądźmy bliżej tematu: 12 lutego 1799 r. w miejscowym kościele parafialnym — Farze — ochrzczono, jak głosi metryka pisana po łacinie — „dziecię imieniem Adam-Bernard, syna Mikołaja i Barbary z Majewskich Mickiewiczów".

To było w lutym blisko 200 lat temu. No, a teraz mamy piękny słoneczny wrzesień 1992. Cały Nowogródek w szacie świątecznej — z wielu (właśnie trudno dociec — z jakich jeszcze?) okazji. Na placu głównym miasta — kolorowy jarmark, wystawy wyrobów ludowych, grajkowie i tancerze w narodowych strojach. Na tym placu — tuż przy pomniku Lenina — wesoła zabawa, zakrojona w szerokiej, masowej skali. Inna grupka ludzi — zbiera się na placyku usytuowanym w pobliżu wzgórza zamkowego. Tu właśnie za chwilę powinno się odbyć uroczyste odsłonięcie pomnika Adama Mickiewicza. Jeszcze inna — gromadzi się przy domu-muzeum, gdzie ma się również odbyć (nieco później) uroczystość — otwarcia „nowego" (po rekonstrukcji) domu-muzeum Adama Mickiewicza.

Odsłonięcie pomnika. Ten uroczysty moment odbył się, naturalnie, z udziałem osobistości oficjalnych — z białoruskiej i polskiej strony. A więc na poziomie ministerstw, Konsulatu Polskiej Rzeczypospolitej w Mińsku itede, itede, łącznie z osobami bezpośrednio związanymi z nowogródzką Mickiewiczianą. Okolicznościowe przemówienia przed pomnikiem były tym razem nieco krótsze aniżeli w latach poprzednich (przy podobnych okazjach). Zmieniono także formę — nie ministrowie tym razem przemawiali, ale — przedstawiciele władz lokalnych, nauczyciel, poeta ludowy, dwujęzyczny pełen niespożytego wigoru aktor, wreszcie — autor pomnika (o którym w latach wcześniejszych przy takich okolicznościach zazwyczaj się zapominało). Przemawiano przemiennie — po białorusku i po polsku.

Tak tedy forma przemówień się zmieniła, natomiast treść — pozostała właściwie ta sama: dążenie ku ideałom wolnościowym (wciąż do nich zmierzamy), patriotyzm (lokalny), internacjonalizm (wciąż ten sam, w niezmienionej formie). Słynne Mickiewiczowskie „Litwo, Ojczyzno moja..." nie stanowiło tu dylematu. Wieszcz pisał o Litwie, ale miał na myśli Białoruś. O tym pisaniu i myśleniu powiedział kiedyś także dobitnie, dosadnie, wyraźnie — Włodzimierz Majakowski.

Dawna Jaćwież... W kronikach Nowogródek zwał się Parwa Novogardia, Novogardia, Norgardia...

Więc żadnych nie ma duchów?
(z ironią) Świat ten jest
bez duszy?
Żyje, lecz żyje tylko jak
kościotrup nagi,
Który lekarz tajemną
sprężyną rozruszy?
Albo jest to coś na kształt
wielkiego zegaru,
Który obiega popędem ciężaru?
(z uśmiechem)
Tylko nie wiecie, kto zawiesił
wagi.

„Pobrzeże Morza Bałtyckiego, od jeziora Pejpus do ujścia Wisły, szeroko było osiadłe przez szczep Letoński, obejmujący Liwonów, Kuranów, Semigalów, Litwinów i Prussaków, których nie trzeba brać za jedno z Prussakami niemieckimi. Szczep ten nieliczny, ogółem ledwo kilka

FOTOREPORTAŻ (Z DYGRESJĄ) Z UROCZYSTOŚCI ODSŁONIĘCIA POMNIKA A. MICKIEWICZA W NOWOGRÓDKU

milijonów ludności wynosił. Początek jego ukryty w tajemnicy; należy on do rodu indogermańskiego, język wszakże ma różny i od Niemców i od Słowian i od wszystkich innych ludów, a mocno zbliżony do sanskrytu, mitologię zaś bardzo bogatą i rozwiniętą, podobną z wielu miar do gallickiej. Nie masz w niej takiej całości jak w germańskiej, ale jest to różnobarwna tkanina rozmaitych pojęć i podań. Całe przyrodzenie ukazuje się wyobraźni tego ludu, jako siedlisko nieograniczonej liczby duchów. W ziemi, w wodzie, w drzewach, w powietrzu, w dźwięku nawet, widzi on jestestwa duchowe właściwej im natury" **(Adam Mickiewicz „Pisma", Lekcya dwudziesta druga").**

...Cieszy, że ten pomnik nareszcie tu stanął. Parę lat temu przy odsłonięciu popiersia Adama Mickiewicza w Lidzie było jednak trochę inaczej. W tamtych to latach (wcześniejszych) popiersie Adama Mickiewicza w Lidzie zostało poświęcone. Tutaj...

— To on katolik czy prawosławny był? — zapytał ktoś z tłumu. Może z mieszanej rodziny — dorzucił ktoś inny — ksiądz z popem powinni by byli tutaj się pojawić...

Napis w Farze głosi, że... (O tym już było, czytaj wyżej).

Cóż, rabin może kiedyś tu się pojawi — prywatnie... A propos tematu katolik — prawosławny na Ziemi Nowogródzkiej. W 1415 r. miał miejsce w Nowogródku pamiętny fakt dziejowy. Dotąd kościół wschodni na Litwie obejmujący wielką liczbę jej ludności był zależny od metropolity moskiewskiego zamieszkującego w Moskwie. Wielki Książę Litewski Witold chcąc usunąć powstałe z tego niezręczności (a oprócz tego mając osobiste animozje do ówczesnego metropolity Focjusza) postanowił wezwać do wyboru metropolity litewsko-ruskiego wszystkich biskupów greckiego obrządku w kraju. Jako miejsce Soboru był wyznaczony — właśnie Nowogródek. Na Soborze byli obecni: arcybiskup Połocki Teodozjusz, biskupi: Chełmski, Łucki, Włodzimierzo-Wołyński, Czernihowski, Smoleński i Turowski, jak też — archimandryci klasztorów. Sobór usunął z katedry Focjusza na zasadzie Kanonów i 15 listopada tegoż roku (1415) w cerkwi Bogurodzicy (na zamku) wybrał na metropolikę Kijowskiego i Rusi Litewskiej Grzegorza Cemblaka. Cemblak był — Grekiem.

...A więc jest 12 września 1992. Atmosfera przy dopiero co odsłoniętym pomniku całkiem sympatyczna. Jest nawet nastrojowo, romantycznie. Jest i orkiestra smyczkowa, i młody pianista. Jest muzyka Chopina... I Mickiewicz w rzeźbie — dłuta młodego białoruskiego artysty **(zdjęcie u góry).** A w tej rzeźbie — lekkość, polot ducha, siła ekspresji...

Z wywiadu z autorem pomnika (rzeźbiarzem i architektem w jednej osobie) p. **Walerym Janem Januszkiewiczem:**

— Ta rzeźba była wykonana już pięć lat temu. Od tego czasu wykonałem mnóstwo innych prac, w tym także rzeźbę-podarunek dla Lecha Wałęsy, którą mu wręczył przywódca naszego państwa — Szuszkiewicz — podczas oficjalnej wizyty w Polsce. No a Mickiewicz? To była moja praca dyplomowa, kiedy jeszcze studiowałem w instytucie. To było w roku 1987. Rzeźba była wtedy już gotowa, ale jeszcze nie odlana. Ona nawet wtedy tanio kosztowała, około 11 tysięcy rubli. Brąz. Taka wtedy była tego metalu cena. Ale chodziło o to, że wszystkie związane z tym prace architektoniczne nawet wtedy pochłaniały duże środki pieniężne. No ale w końcu pieniądze się znalazły. Wydłużyło się to nieco w czasie, ale postanowiono połączyć tę uroczystość z otwarciem domu-muzeum Mickiewicza po rewaloryzacji gmachu. Tak tedy moje osobiste wzruszenia związane z Mickiewiczem — one były o wcześniej — wtedy, kiedy rzeźbę miałem gotową, to na swój sposób przeżywa... Tyle jest pomników Mickiewicza — we Lwowie, w Wilnie, w Lidzie nawet, a w Nowogródku — aż do tej pory było... Świadomość tego ma także swoistym stymulatorem...

— Wspomniał Pan teraz o swoich pracach. Co jest? Jakie są?

— Mam mnóstwo zamówień państwowych i dla kościoła. Choćby pomnik Franciszka Skaryny i inne... Nie wypada mi jakoś o tym mówić. A w ogóle rzeźbiarz to taka profesja, że trzeba dziewięć razy odmierzyć, żeby raz odciąć... Teraz, przykład — przy moim Mickiewiczu. Cieszą mnie oczywiście gratulacje, ale widzę także popełniłem w tym niemało błędów. Teraz to widzę...

— Czy były dyskusje — gdzie Mickiewicz ma w Nowogródku stanąć, w jakim konkretnie miejscu?

— Były. Proponowano mi główny plac miasta. Ale nie chciałem. Nie chciałem, żeby to wyglądało w ten sposób, że On siebie eksponuje... Chciałem, żeby był niejako w oddaleniu, żeby ludzie go szukali... żeby kto chciał z Nim bliżej, duchowo poobcować, przyjść, posiedzieć przy Nim na ławeczce, bez ogólnego gwaru, hałasu miasta...

— Musiał Pan dużo czytać o Mickiewiczu...

— Tę rzeźbę, szkice — zrobiłem już na trzecim roku studiów. A czytałem... wszystko co Go napisał, wszystko, co się ukazało drukiem. Mam możliwość tego „przeczytania" nawet więcej. Wiem, że są nawet jego przemówienia, które nigdzie nie były drukowane. Przyjaciel niedawno do mnie do Mińska, pewien jezuita, który mi o tym opowiadał. Są nawet Jego przemówienia po białorusku...

Tyle autor pomnika — Walery Jan Januszkiewicz.

Po ceremoniale uroczystościowym związanym z odsłonięciem pomnika odbyła się kolejna impreza — otwarcie domu-muzeum Adama Mickiwicza, ale o tym — za dni parę.

Alwida ROLSKA
Nowogródek—Wilno

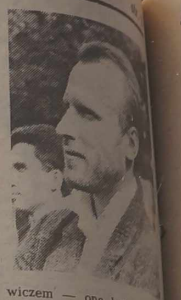

NA ZDJĘCIACH: fragmenty **uroczystościowego święta w Nowogródku — odsłonięcie pomnika Adama Mickiewicza i otwarcie (po rewaloryzacji) domu-muzeum Adama Mickiewicza.**

Fot. W. Charin

Omawiamy projekt reformy administracyjno-terytorialnej i samorządowej RL

Jak ma wyglądać powiat wileński?

Na mocy uchwały z 17 sierpnia 1992 r. rząd postanowił zaaprobować główne zasady realizacji reformy administracyjno-terytorialnej i samorządowej RL. Zgodnie z nowymi zasadami przewiduje się dokonanie radykalnej zmiany podziału administracyjnego Litwy poprzez sformowanie jednostek dwóch szczebli gminy (miasta) ze swoimi samorządami oraz powiatu z instytucjami terytorialnymi władzy państwowej. Uważna analiza tekstu, a w szczególności załączonych do niego map wywołuje szereg zastrzeżeń. W tekście dokumentu znajdujemy niepreczyzyjne sformułowanie powtórzone dwukrotnie (w samej uchwale i załączniku), które brzmi „...nie narusza jednolitości geograficznej, etnograficznej i ekologicznej regionów...". Jeśli chodzi o jednolitość geograficzną i ekologiczną to ustalenie jej nie nastręcza istotnych trudności i nie stanowi niejasności w traktowaniu. Tymczasem nie wiadomo, jak interpretować termin jednolitości etnograficznej, czy się ma na uwadze jednolitość etnograficzną Żmudzi, Auksztoty, Dzukii i Suwałki, czy odnosi się ona również do zwartego etnograficznie regionu Wileńszczyzny? Istotnym mankamentem jest brak informacji dotyczącej liczebności i składu narodowościowego poszczególnych gmin, miast i osiedli. Najwięcej jednak wątpliwości budzi ten dokument z punktu widzenia uwzględnienia w nim interesów polskiej mniejszości narodowej. Jak wiadomo, mniejszość ta zamieszkuje głównie region południowo-wschodni, w szczególności zaś Wileńszczyznę (i miasto Wilno) — obszar, którego obecne oblicze formowało się na przestrzeni wieków i którego odrębność etniczna, kulturowa i językowa jest oczywista. Teren zwartego zamieszkiwania mniejszości polskiej z grubsza pokrywa się z obecnym administracyjnym jego podziałem na dwa rejony — solecznicki, w którym Polacy stanowią 79,6 proc.* ogółu mieszkańców i wileński, gdzie ich odsetek sięga 63,5 proc., oraz miasto stołeczne Wilno liczące 18,8 proc. Polaków. Poza granicami w/w rejonów i m. Wilna procent ludności polskiej zwarcie mieszkającej jest niższy i stanowi od 7 do 11,1 proc. (z wyjątkiem rej. trockiego (23,8 proc.) oraz święciańskiego (28,8 proc.). Tak więc dotychczasowy podział administracyjny w znacznym stopniu odzwierciedla integralność etniczną, kulturową, językową oraz religijną Wileńszczyzny.

W załączniku do uchwały rządowej proponuje się dwa alternatywne warianty nowego podziału administracyjno-terytorialnego Litwy. W odniesieniu do terenów zamieszkałych w skupiskach przez mniejszość polską w 1 wariancie postuluje się następujące rozwiązanie: **rozczłonkowanie rej. solecznickiego i przyłączenie jego części wraz z Ejszyszkami do nowego powiatu orańskiego (wareńskiego). Pozostałą część rej. solecznickiego łączy się z rej. wileńskim, oraz rej. trockim, wiłkomierskim (ukmerskim) i szyrwinckim, które razem z m. Wilnem tworzą powiat wileński.**

Wariant drugi zakłada utworzenie powiatu wileńskiego, w którego skład oprócz Wilna i obu rej. wileńskiego i solecznickiego weszłyby w całości rej. święciański, wiłkomierski (ukmerski), szyrwincki oraz część trockiego i orańskiego (wareńskiego).

Na pierwszy rzut oka wydawałoby się, że oba warianty, w szczególności zaś wariant drugi w pełniejszym stopniu niż obecny podział administracyjny, uwzględniają integralność terenów zamieszkałych przez mniejszość polską, gdyż obejmowałyby pełniej obszar zwartego jej zamieszkiwania (wyjątek stanowiłyby tu tylko tereny obecnego rej. malackiego (moleckiego), gdzie mieszka 10,1 proc. Polaków oraz rej. ignalińskiego — 7,5 proc. oraz okolice Turmont w rejonie jeziorskim (zarasajskim) — 45,6 proc. Są to jednak tylko pozory, ponieważ z przyłączeniem do rej. solecznickiego i wileńskiego, miasta Wilna i sąsiednich rejonów w nowo powstałej jednostce administracyjnej — powiecie wileńskim — Polacy będą stanowili zdecydowaną mniejszość (tablice 1 i 2). Szczególne zdziwienie budzi fakt włączenia w skład powiatu wileńskiego rej. wiłkomierskiego (ukmerskiego) — stanowczo litewskiego. Czy nie logiczniejsze z punktu widzenia „jednolitości etnograficznej" byłoby przyłączenie rej. malackiego lub ignalińskiego?

Należy zaznaczyć, że rzeczywisty procent ludności polskiej w powiecie wileńskim, w przypadku realizacji wariantu 1 może być nieco wyższy niż wyliczony w tablicy (23,6 proc.). Tymczasem w razie wdrożenia wariantu drugiego odsetek ludności polskiej w powiecie wileńskim może być znacznie niższy od podanego (33,8 proc.), gdyż na terenach przyłączanych do powiatu wileńskiego leżą miasta z przeważającą ludnością niepolską — Orany, Troki, Jewje i Rudziszki.

Wiele nurtujących mniejszość polską problemów będzie się rozstrzygać w ramach samorządu, toteż szczególnie drażliwą staje się kwestia ewentualnych zmian proporcji składu ludności w związku z powstawaniem gmin. Ale niestety, trudno jest ocenić te zmiany, gdyż gminy tworzy się z kilku apilinek jednocześnie zmieniając ich granice. Dlatego też składu proporcjonalnie ludności polskiej i niepolskiej w ukształtowanych w ten sposób gminach nie da się dokładnie ustalić. Faktyczna sytuacja może się wyjaśnić dopiero po powszechnym spisie ludności. Zwraca jednak uwagę to, że przewidziana w obu wariantach ilość gmin w powiecie wileńskim jest jednakowa — 13, co oznacza, że w przypadku wariantu 2 terytoria poszczególnych gmin będą znacznie większe niż w przypadku wariantu 1, jak np. w Szyrwintach, Jewju, Trokach. Dlatego też można przypuszczać, że proporcjonalne zmiany składu ludności polskiej i niepolskiej nastąpią też w niektórych gminach.

Warto podkreślić również, że np. przyłączenie wyłącznie polskich gmin ejszyskiej, koleśnickiej, dajnowskiej, podborskiej, gerwiskiej i butrymańskiej do powiatu orańskiego, jak jest to przewidziane w wariancie 1, wzbudziłoby negatywną reakcję zamieszkałej tam ludności.

Uogólniając można stwierdzić, że z wprowadzeniem nowej jednostki administracyjnej w powiecie wileńskim odsetek ludności polskiej zmalałby w nim 2,5 razy w porównaniu z dotychczasowymi jednostkami — rejonami wileńskim i solecznickim.

Włączenie się Litwy jako niezależnego państwa do procesu helsińskiego, jak i dążność jej do wejścia do struktur europejskich, wymaga respektowania przez nasz kraj międzynarodowych standardów dotyczących praw mniejszości narodowych. Rozpatrując pod tym kątem nowe zasady podziału administracyjno-terytorialnego wypada skonstatować **niezgodność ich założeń z szeregiem międzynarodowych aktów prawnych dotyczących zbiorowych praw mniejszości narodowych.**

Tak więc w art. 33, IV rozdziału Dokumentu Spotkania Kopenhaskiego w Sprawie Ludzkiego Wymiaru KBWE (1990) wyraźnie się stwierdza, że państwa uczestniczące będą podejmowały niezbędne środki skierowane „na tworzenie i umacnianie etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej tożsamości mniejszości narodowych na swym terytorium po należytej konsultacji łącznie z kontaktami z organizacjami lub stowarzyszeniami tych mniejszości".

Podobnie w art. 35 tegoż Dokumentu mówi się, że **„państwa uczestniczące będą szanowały prawo osób należących do mniejszości narodowych do skutecznego uczestnictwa w sprawach publicznych łącznie z udziałem w sprawach dotyczących ochrony i popierania tożsamości tych mniejszości". Jako jeden ze środków prowadzących do osiągnięcia tych celów proponuje się — „ustanawianie odpowiednich administracji odpowiadających specyficznym historycznym i terytorialnym uwarunkowaniom tych mniejszości".**

W **„Projekcie Europejskiej Konwencji o ochronie praw mniejszości" w art. 14 rozdziału 2 czytamy: „państwa będą sprzyjały udziałowi grup mniejszościowych w sprawach publicznych w szczególności w podejmowaniu decyzji dotyczących regionów przez nie zamieszkanych, oraz wezmą pod uwagę grupy mniejszości w podziale terytorium państwowego na obszary polityczne, administracyjne jak również okręgi wyborcze".**

W Projekcie „Karty Wspólnoty Europejskiej" dotyczącej praw grup narodowościowych stwierdza się w sposób jednoznaczny, że mają one (grupy narodowościowe) prawo do odrębności administracyjnej na poziomie komunalnym i regionalnym..." i dalej „grupa narodowościowa może domagać się tego prawa oraz własnej ochrony i ochrony swoich interesów od gmin i innych organizacji terenowych, przy wyznaczaniu terytorium".

Porównanie założeń nowego podziału administracyjno-terytorialnego z artykułami międzynarodowych dokumentów dotyczących zbiorowych praw mniejszości narodowych pozwala na poczynienie następujących wniosków.

Wbrew prawom mniejszości narodowych zapewnianym im w obowiązujących dokumentach międzynarodowych, oraz w innych projektach takich dokumentów:

1. Opracowanie zasad nowego podziału administracyjno-terytorialnego nie było konsultowane z mniejszością polską zamieszkującą zwarcie region Wileńszczyzny, ani z organizacjami reprezentującymi tę mniejszość.

2. Przy opracowaniu zasad nowego podziału administracyjno-terytorialnego nie sprzyjano udziałowi polskiej grupy mniejszościowej i nie brała ona udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących regionu przez nią zamieszkanego.

3. W opracowanym projekcie nowych zasad podziału administracyjno-terytorialnego nie wzięto pod uwagę (w stopniu zadowalającym również polską mniejszość), polskiej grupy mniejszościowej przy podziale na obszary administracyjne, jak i (poprzednio) na okręgi wyborcze.

4. W opracowanym projekcie nowych zasad podziału administracyjno-terytorialnego nie uwzględniono prawa mniejszości polskiej do odrębności administracyjnej na poziomie regionalnym.

Wreszcie nie można nie zauważyć, że proponowany projekt podziału administracyjno-terytorialnego w tej jego części, która dotyczy interesów polskiej mniejszości na Litwie, może budzić zastrzeżenia co do zgodności z Deklaracją polsko-litewską, w której czytamy m.in., że „strony zgodnie ze standardami międzynarodowymi powstrzymają się od działań, które prowadziłyby do zmian narodowościowych na terenach zwarcie zamieszkanych przez mniejszości narodowe". Wdrożenie proponowanych zasad nowego podziału administracyjno-terytorialnego będzie prowadziło w pewnym sensie do zmian narodowościowych na terenie zwarcie zamieszkiwanym przez mniejszość polską. Tak więc zasady nowego podziału administracyjno-terytorialnego mogą być interpretowane jako nie wywiązanie się strony litewskiej z tego punktu deklaracji.

Zasady nowego podziału administracyjno-terytorialnego w odniesieniu do Wileńszczyzny powinny być zrewidowane, a podejmowane decyzje dogłębnie przemyślane i przekonsultowane z przedstawicielami mniejszości polskiej. Należy zdawać sprawę z długoterminowości ich działania w interesie państwa litewskiego.

NASZA PROPOZYCJA

Jeszcze w styczniu 1991 r. Rada Najwyższa Republiki Litewskiej powzięła uchwałę, na której mocy zakładało się utworzenie na podstawie rej. solecznickiego i wileńskiego powiatu wileńskiego, jak i opracowanie jego statusu. W naszym przekonaniu optymalnym rozwiązaniem byłoby utworzenie powiatu wileńskiego w następujący sposób: trzon jego stanowiłyby, jak to zakłada uchwała RN, w całości rej. solecznicki i wileński, oraz m. Wilno. Oprócz tych obszarów, w skład powiatu należałoby włączyć gminy sąsiednich rejonów, w których polska mniejszość narodowa zamieszkuje w sposób zwarty.

WARIANT 1 nowego podziału administracyjno-terytorialnego terenów zwarcie zamieszkiwanych przez polską mniejszość narodową i zmiany proporcji składu ludności.*

Nazwa jednostki administracyjno-terytorialnej	Ludność	
	Polacy proc.	inni proc.
rej. wileński	**63,5**	**36,5**
rej. trocki	**23,8**	**76,2**
rej. szyrwincki	**11,1**	**88,9**
rej. wiłkomierski (ukmerski)	**0,7**	**99,3**
m. Wilno	**18,8**	**81,2**
rej. solecznicki (część)	**?**	**?**
powiat wileński	**23,6**	**76,4**

* W tablicy 1 ze względu na brak informacji, nie zamieszczono danych z części rej. solecznickiego, która wchodzić ma w skład powiatu wileńskiego.

WARIANT 2 (alternatywny) nowego podziału administracyjno-terytorialnego terenów zwarcie zamieszkiwanych przez polską mniejszość narodową* i zmiany proporcji składu ludności

Nazwa jednostki administracyjno-terytorialnej	Ludność	
	Polacy proc.	inni proc.
rej. orański (wareński) (część)	**?**	**?**
rej. wileński	**63,5**	**36,5**
rej. solecznicki	**79,6**	**20,4**
rej. święciański	**28,8**	**71,2**
rej. wiłkomierski	**0,7**	**99,3**
rej. szyrwincki	**11,1**	**88,9**
m. Wilno	**18,8**	**81,2**
rej. trocki (część)	**?**	**?**
powiat wileński	**33,8**	**66,2**

* W tablicy 2 ze względu na brak informacji nie zamieszczono danych z części rej. orańskiego (wareńskiego) i trockiego, które mają wchodzić w skład powiatu wileńskiego.

Nazwa jednostki administracyjno-terytorialnej	Ludność	
	Polacy proc.	inni proc.
Rej. solecznicki	79,6	20,4
Rej. wileński	63,5	36,5
m. Wilno	18,8	81,2
Gminy zwartego zamieszkania mniejszości polskiej		
Karociska, połukniańska, rudziska, trocka, starotrocka (rej. trocki)	62,7	37,3
Wareńska (rej. orański)	28,1	72,9
Dubińska, inturska, joniska (rej. malacki)	39,3	61,7
Alońska, jauniuńska (rej. szyrwincki)	43,0	57,1
Maguńska, podbrodzka, sarajska, swirska, strunaicka, cyrkliska (rej. święciański)	48,3	51,7
Powiat wileński	47,8	52,2

Proponujemy również utworzenie w składzie powiatu uciańskiego gminy, w której skład weszłyby apilinki turmoncka i rymszyska. W gminie tej Polacy stanowiliby 50,3, Litwini — 25, Rosjanie — 19,7 proc.

Takie ukształtowanie powiatu wileńskiego byłoby przede wszystkim logiczną kontynuacją uchwały styczniowej. Po drugie, zostałyby uwzględnione interesy mniejszości polskiej, sprzyjałoby to zachowaniu i umacnianiu integralności etnicznej, kulturowej i językowej tego regionu i odpowiadałoby międzynarodowym normom dotyczącym prawa mniejszości narodowych.

Na zakończenie chciałoby się wyrazić ubolewanie z powodu zbyt krótkiego terminu (jak na wagę podejmowanej decyzji), jaki został przeznaczony na ustosunkowanie się do nowych zasad podziału administracyjno-terytorialnego.

Uwaga: Wszystkie liczby podane są w oparciu na dane książki „Mieszkańcy Litwy", Vilnius, „Mintis", 1990.

Czesław OKIŃCZYC,
Zbigniew BALCEWICZ,
deputowani do RN RL

PS. Propozycje niniejsze zostały skierowane do rządu RL, stałych komisji parlamentarnych — samorządów i praw obywatelskich oraz mniejszości narodowych.

Nie narzekać, lecz działać

Przed paroma dniami w gmachu Związku Dziennikarzy odbyła się konferencja prasowa Związku Wolności Litwy. Jest to jeszcze bardzo młoda organizacja, która się oddzieliła od dobrze nam znanej Ligi Wolności. Od dawna pewna grupa ludzi nie zgadzała się z pewnymi tezami i poglądami Ligi. Proponowali oni zmienić kierunek działalności i od politykowania przejść do konkretnego programu gospodarczego. Ponieważ Liga Wolności odrzuciła tę propozycję, część członków Ligi zrzeszyła się w oddzielny Związek.

Aktualnie Związek ma zamiar wziąć udział w wyborach do Sejmu. Przewodniczący Związku Vytautas Šustauskas powiedział, że na wybory „idą" sami. Nie mają na to żadnych środków materialnych i może nawet nie uda się im wejść do tego Sejmu, ale z pewnością przygotują jakiś grunt na przyszłość.

Na wstępie Vytautas Šustauskas krótko wyłuszczył cele i program swojej oragnizacji. Podkreślił, że ich Związek jest tolerancyjny w stosunku do wszystkich partii i ruchów, które nie działają na szkodę państwa. Powiedział, że zrujnowany do szczętu jest przemysł Litwy, rozkrada się i wyprzedaje mienie różnym wątpliwym spółkom, spekulantom. Tymczasem szeregowy człowiek, rzetelny robotnik, zostaje nadal na lodzie. I jeśli nadal rząd i RN będą prowadzić taką politykę, zaprzepaścimy naszą niepodległość. Niepodległość to przecież także niezależność gospodarcza, a my ją już faktycznie utraciliśmy.

Dlatego Związek za podstawowe credo swego programu przedwyborczego stawia udzielanie wszelakiej pomocy szeregowym ludziom pracy. Należy przebudować proces prywatyzacji tak, by właśnie najlepsze obiekty mogli nabyć robotnicy, ludzie gorzej usytuowani, a nie mafia i spekulanci.

Członkowie Związku są zdania, że wiele przestępstw ekonomicznych pozostaje bez echa tylko dlatego, że procesy te stopują siły komunistyczne i KGB.

Padło bardzo wiele słów krytyki, przy tym słusznej, jednak Związek też nie ma konkretnego programu, jak zapobiec tym wszystkim zjawiskom. Na pytania dziennikarzy także odpowiadali raczej ogólnikowo. Wydaje mi się, że brak konkretów zarówno w słowach, jak i w działaniach nie rokuje Związkowi pomyślnych wyborów. Jedynie narzekać, że jest źle, widzieć błędy innych — to mało. Trzeba wiedzieć, jak wyjść z tego ślepego zaułka.

Julitta TRYK

NAJPOPULARNIEJSI POLITYCY POLSKI

ZE ŚWIATA NOWINY · WIADOMOŚCI

WARSZAWA. (Kor. ELTA A. Degutis). Według najnowszych danych Centrum Badania Opinii Publicznej, do grona najpopularniejszych polityków w Polsce nadal należą minister pracy i polityki socjalnej Jacek Kuroń oraz minister spraw zagranicznych Krzysztof Skubiszewski. Na trzecim miejscu znajduje się nowy premier kraju Hanna Suchocka, która pierwszy raz uczestniczyła w takim sondażu. Na czwartej pozycji — prezydent kraju Lech Wałęsa.

Najniżej notowani są przewodniczący Zjednoczenia Centrum Jarosław Kaczyński, były minister spraw wewnętrznych Antoni Macierewicz, liderzy Konfederacji Polski Niepodległej Leszek Moczulski i Krzysztof Król, szef gabinetu prezydenta Mieczysław Wachowski i przewodniczący związku zawodowego rolników „Samoobrona" Andrzej Lepper.

I. GUODMANIS O SPOTKANIU W TALLINNIE

RYGA (ITAR—TASS—ELTA). Do 15 września Łotwa płaci Estonii za dostawy energii elektrycznej rublami rosyjskimi. Taki dokument w końcu ubiegłego tygodnia podpisano w Tallinnie podczas spotkania premierów trzech państw bałtyckich. Szef rządu łotewskiego I. Guodmanis oświadczył, że spotkanie było trudne. Jak powiedział on, w Tallinnie ustalono, jakimi pieniędzmi i za jaką cenę będą się odbywały wzajemne rozliczenia trzech krajów. Jak wiadomo, Litwa jest w strefie rublowej. Estonia wprowadziła koronę, Łotwa natomiast rubel łotewski. W sobotę I. Guodmanis odleci na Tajwan, aby prowadzić rozmowy w sprawie kredytów na budowę elektrociepłowni opalanej węglem. Ta elektrownia zmniejszyłaby zależność Łotwy nie tylko od Estonii, ale również od Rosji.

BIAŁORUŚ ŻĄDA WYCOFANIA WOJSK

MINSK (BELinform—ELTA). Rada Bezpieczeństwa Białorusi zobowiązała rząd i Ministerstwo Obrony republiki do opracowania harmonogramu oraz terminów jak najszybszego wycofania wojsk strategicznych z terytorium republiki oraz przygotowania projektu odpowiedniego porozumienia z Rosją. Na posiedzeniu rady w Mińsku przewodniczący przywódca parlamentu S. Szuszkiewicz.

DYREKTOR CIA ODWIEDZI MOSKWĘ

WASZYNGTON (ITAR—TASS ELTA). Dyrektor Centralnej Agencji Wywiadowczej USA R. Gates w ciągu trzech najbliższych tygodni złoży wizytę w Moskwie. Napisała o tym gazeta „Washington Post", powołując się na źródła oficjalne w Waszyngtonie.

Szef CIA zamierza w Moskwie „prowadzić z przedstawicielami wywiadu rosyjskiego bezprecedensowe rozmowy w sprawie ewentualnej współpracy z byłym KGB przeciwko terroryzmowi, przemytowi narkotyków i rozpowszechnianiu broni masowego zagłady", odnotowuje gazeta.

JAK ŻYJĄ DUŃCZYCY?

KOPENHAGA (NTB—ELTA). Muzeum Narodowe Danii i radio duńskie zatroszczyły się o to, by przyszłe pokolenia miały szczególną możliwość poznania tego, jak żyli Duńczycy w roku 1992.

Organizatorzy korzystają z doświadczeń Szwedów: w roku ubiegłym zwrócili się oni do wszystkich mieszkańców Szwecji z prośbą o napisanie, co robili w ciągu jednego dnia — 14 maja. Nadesłano 10.000 listów.

Duńczycy też nie pozostali obojętni na taki apel. Otrzymano już ponad 5 tys. opisów dnia 2 września. Zawierają one obyczaje, poglądy różnych warstw społecznych itd. Dlatego ta informacja, którą obecnie klasyfikuje się i studiuje, będzie interesująca nie tylko dla przyszłych pokoleń, ale też dla badaczy teraźniejszości. Na przykład, jeżykoznawcy na podstawie nadesłanych opisów będą mogli opracować realny obraz współczesnej leksyki Duńczyków.

Wybór najciekawszych relacji zostanie wydany w osobnej edycji.

IMPREZY KLUBU ŻOŁNIERZY AK

17 września bieżącego roku w 53 rocznicę napaści Armii Radzieckiej na Polskę na cmentarzu Rossa o godzinie 13 odbędzie się warta honorowa byłych żołnierzy Armii Krajowej.

W tym też dniu o godz. 17 w kościele podominikańskim Św. Ducha zostanie odprawiona msza święta ku tej intencji. Prosimy o czynny udział w tych imprezach.

Przewodniczący Klubu Żołnierzy AK Ziemi Wileńskiej M. KOŁZAN

„NIE ZABIJAJ"

W najbliższy czwartek (17 września) w Zarządzie Miejskim, ul. Pylimo (Zawalna 45/2 o godz. 18.30 zostanie wyświetlony film dokumentalny „Nie zabijaj". Jest to wstrząsająca praca dokumentalna o zbrodni w Ostaszkowie (rozkopywanie mogił, opowiadania naocznych świadków). Komentarz do tego filmu zrobił zastępca prokuratora generalego Rzeczypospolitej Polskiej Stefan Śnieżko.

Infi wł.

JESZCZE MOŻNA OTRZYMAĆ POMOC CHARYTATYWNĄ

Katolickie Stowarzyszenie Polaków na Litwie zawiadamia, że pomoc charytatywną (kasze) jeszcze można otrzymać we środę i czwartek (16—17 września) od godziny 17 do 19 przy kościele św. Kazimierza w Nowej Wilejce (ul. Palydovo 15). Przedstawiciele kół katolickich stowarzyszenia oraz osoby odpowiedzialne za pracę charytatywną w parafiach zgłaszają się po odbiór ze spisami osób potrzebujących pomocy.

KU WIADOMOŚCI KATECHETÓW

We środę i czwartek (16—17 września) od godz. 17 do 19 w parafialnej bibliotece podominikańskiego kościoła Św. Ducha będą wydawane katechizmy w języku polskim: nauki religii dla tych, którzy jeszcze ich nie otrzymali. Prosimy katechetów zgłaszać się po odbiór.

Dyrekcja szkół oraz biblioteki przedstawią katolickiemu stowarzyszeniu pokwitowania potwierdzające odbiór katechizmów.

Zarząd Główny Katolickiego Stowarzyszenia Polaków na Litwie

UKF 69.05

Znad Wilii

Rozgłośnia radiowa

Radio „Znad Wilii" proponuje codziennie w godzinach 14—2.00 stałe audycje informacyjne, retransmisje programów Radia BBC, ogłoszenia i kursy walut, konkursy oraz następujące audycje autorskie:

Wtorek, 15 września: 23.10 — Wrześniowa lista przebojów — magazynu „Bravo" — Leonard Tupko.

24.00 — „Sławomir Mrożek na dobranoc".

Środa, 16 września: 23.10 — „Co kto lubi" — program Leonarda Tupki.

24.00 — Godzina poezji.

Czwartek, 17 września: 23.10 — „Co wiemy o sobie" — program Sabiny Giełwanowskiej.

24.00 — Złota myśl pod poduszkę — aforyzmy.

Piątek, 18 września: 23.10 — Portret artysty — Lady pank — program Leonarda Tupki.

24.00 — Przeboje radia „Znad Wilii".

UWAGA, PEDAGODZY!

Wileńska Szkoła Średnia nr 5 pilnie poszukuje nauczyciela klas początkowych. Zwracać się należy do dyrekcji szkoły pod adresem: ul. Antakalnio 33, tel. 74-20-87.

III maraton Centrum Europy—Wilno

Naśladując antycznego gońca

Rzeczywistość każe nam mocno zaciskać pasa, aby powiązać jakoś koniec z końcem. Nic więc dziwnego, że organizowanie większej imprezy sportowej tak na dobrą sprawę graniczy dziś z szaleństwem, gdyż sponsorów wypada szukać ze świecą w biały dzień.

— Ale można znaleźć — uśmiecha się dyrektor maratonu Centrum Europy — Wilno Emilis Misiulis. — Nasz apel o wsparcie nie pozostał wołaniem na puszczy. Ba, znalazł odzew u ponad 60 spółek, przedsiębiorstw, poszczególnych przedsiębiorców. Ziarnko do ziarnka, a zebrała się w skarbonce miarka (wcale zresztą nie bagatelna) do przeprowadzenia tej imprezy. Dodam, trzeciej z kolei, jako że w kalendarzu sportowym znalazła się ona po raz pierwszy w roku 1990, po tym, gdy naukowcy ustalili, iż Centrum Starego Kontynentu jest nie gdzie indziej tylko na Wileńszczyźnie, w okolicach Pikieliszek. Trzeba dodać, że impreza od razu chwyciła, gromadząc na starcie całe krocia uczestników. W roku ubiegłym do maratończyków pokonujących klasyczny dystans 42 km 195 m na własnych nogach dołączyli się również inwalidzi na wózkach, a tej godnej wzruszenia tradycji stało się zadość również w tym roku.

Minionej soboty, naśladując antycznego gońca, co to w Atenach w 490 roku p.n.e. po pokonaniu ponad 42 km padł martwy wieszcząc zwycięstwo Greków nad Persami, o godz. 12 stanęło na starcie ponad 100 uczestników maratonu. Przy sprzyjającej pogodzie spod znaku babiego lata boks po bok w stronę stadionu „Žalgiris" w Wilnie biegli i napędzali rękami wózki przedstawiciele Białorusi, Rosji, Mołdowy, Ukrainy, Łotwy, Francji, Litwy. Trudy dystansu zaczęły się dawać we znaki. Po kilkunastu kilometrach sformowała się czołówka, która w miarę zbliżania się do finiszu coraz bardziej się wykruszała. Ostatecznie pod gromkie brawa zebranych na trybunach jako pierwszy na bieżni stadionu pojawił się Siergiej Kozłow z Mińska. Zwycięzca uzyskał czas — 2:26.15,0 i o ponad półtorej minuty wyprzedził Siergieja Zdanowa z Leningradu i o prawie 4 minuty Aleksandra Rymaszewskiego z Mińska. Z gospodarzy najlepiej wypadł Algis Balčiunas, zdobywając 6 lokatę. Tym samym sięgnął on po tytuł mistrza Litwy w maratonie, gdyż równocześnie rozgrywane były jej mistrzostwa w tej konkurencji.

Wśród kobiet zarówno mistrzynią Litwy jak też zwyciężczynią maratonu została Vilija Birbalaite z Kłajpedy — 3:02.47,0, a dwie dalsze lokaty zajęły Gailute Keliuotiene z Malat i Jelena Ionowa z obwodu sanktpeterburskiego.

Niczym dziecko cieszył się na mecie Kestutis Skučas z Kowna, a to dlatego, że jako pierwszy zameldował się na mecie po pokonaniu w wózku inwalidzkim 42 km 195 m i uzyskaniu bezapelacyjnie najlepszego czasu — 1:53.54,0. Podczas odbierania nagrody miał on u boku na podium w kolejności stopni Aleksandra Silkina z Moskwy i Michaiła Klimowcowa z Briańska.

Ci, którym pokonanie maratonu byłoby za ciężkie, mogli zmierzyć się siłami na dystansie 21 i 10 km. Trasę półmaratonu najszybciej pokonali znani biegacze litewscy, wśród kobiet: Stefania Statkuviene z Wilna — 1:11.45,0, wśród mężczyzn — Česlovas Kundrotas — 1:04.45,0, a na „dziesiątce" triumf święcili Lilijana Pauliukaityte z Litwy — 33.14,0 i Wiktor Czumakow z Białorusi — 29,28,0.

Dyrektor maratonu Emilis Misiulis, choć uwijał się jak w ukropie, wyglądał na człowieka wielce zadowolonego: impreza naprawdę się udała. Redakcja „Kuriera Wileńskiego" też czuje niemałą satysfakcję: byliśmy przecież w gronie popierających przeprowadzenie maratonu, reklamowaliśmy go na swych łamach. A na dokładkę ufundowaliśmy nagrodę. Zegar za startową Nike spoczywającą wręczony został zwycięzcy maratonu wśród kobiet Vilji Birbalaite.

Henryk MAZUR

NA ZDJĘCIACH: zwycięzcy III maratonu Centrum Europy — Wilno Vilija Birbalaite i Siergiej Kozłow.

Fot. Vytautas Puteikis

UCHWAŁA RADY NAJWYŻSZEJ REPUBLIKI LITEWSKIEJ

O PRZYSTĄPIENIU REPUBLIKI LITEWSKIEJ DO GENEWSKICH KONWENCJI O WEKSLACH I CZEKACH

Rada Najwyższa Republiki Litewskiej **postanawia:**

1. Wznowić przystąpienie Republiki Litewskiej do Konwencji Genewskiej w sprawie jednolitej ustawy o wekslach trasowanych i własnych, podpisanej w 1930 roku i, Konwencji Genewskiej w sprawie jednolitej ustawy o czekach, podpisanej w 1931 roku.

2. Prolongować działanie ustawy Republiki Litewskiej o wekslach i czekach (nowe redakcje), z 1 października 1938 r., której teksty przedstawia się w załącznikach niniejszej uchwały.

Przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej
Vytautas LANDSBERGIS

Wilno, 30 czerwca 1992 r.

Załącznik 1 do uchwały
Rady Najwyższej Republiki Litewskiej
z 30 czerwca 1992 r.

Ustawa Republiki Litewskiej

O wekslach

Ustawa reguluje tryb wystawania, poręczania, opłaty, indeksowania (przelania) weksli, wykorzystania weksli a także regulowania wynikających z niego roszczeń oraz skutków.

Używane w Ustawie pojęcie „osoba" jest stosowane zarówno wobec osób prawnych, jak i fizycznych.

ZASADY OGÓLNE

Weksel jest papierem wartościowym — dokumentem, w którym wystawca zobowiązuje się bezwarunkowo (przyrzeka) do zapłacenia bezpośrednio lub pośrednio ściśle ustalonej sumy pieniężnej na rzecz wskazanej w wekslu osoby sam albo poleca uczynienia tego komuś innemu.

Weksel może być trasowany (trata) albo własny (sola weksel).

Wekslem trasowanym (trata) jego wystawca zleca drugiej osobie zapłacenie sumy pieniężnej tego weksla wskazanej w nim osobie.

Wekslem własnym (sola) jego wystawca sam zobowiązuje się do wypłacania wskazanej w nim sumy.

CZĘŚĆ I.
WEKSEL TRASOWANY (TRATA)

ROZDZIAŁ I.
SPORZĄDZENIE I FORMA WEKSLA

Artykuł 1. Wypełnienie weksla

Weksel trasowany powinien zawierać:

1) Słowo „weksel" w tekście dokumentu w tym języku, w którym został wystawiony;

2) bezwarunkowe zlecenie zapłacenia wskazanej sumy;

3) nazwę płatnika;

4) termin opłaty;

5) miejsce opłaty;

6) wskazanie, komu albo na czyje zlecenie powinno być zapłacone;

7) miejsce i data wystawienia weksla;

8) podpis wystawcy weksla.

Jeżeli wystawca (trasant) z jakichkolwiek przyczyn nie może sam podpisać weksla, to na jego prośbę może podpisać inna osoba. W tym przypadku na wekslu musi być potwierdzone w trybie notarialnym, że został on podpisany na prośbę wystawcy.

Artykuł 2. Ważność weksla, w którym nie są wpisane wszystkie rekwizyty

Dokument, który nie zawiera chociażby jednego z rekwizytów, wyszczególnionych w artykule 1, z wyjątkiem przewidzianych dalej w niniejszej Ustawie, nie ma mocy weksla trasowanego.

Weksel, w którym nie wskazano terminu opłaty, uważany jest jako płatny w chwili jego okazania.

Jeżeli nie ma osobnego wpisu, miejsce, odnotowane obok nazwy płatnika, uważane jest za miejsce opłacenia i jednocześnie miejsce zamieszkania płatnika.

Weksel, w którym nie wpisano miejsca jego wystawienia, uważany jest za wystawiony (wydany) w tym miejscu, które zaznaczono obok nazwy wystawcy.

Artykuł 3. Wystawienie weksla

Weksel może być wystawiony na zlecenie samego wystawcy (trasanta).

Może on być wystawiony na konto samego wystawcy albo osoby trzeciej.

Artykuł 4. Miejsce opłaty

Weksel może być okazany do opłacenia w miejscu zamieszkania osoby trzeciej albo płatnika lub w innym miejscu.

Artykuł 5. Procenty

W wekslu, płatnym po okazaniu albo w ciągu pewnego czasu po okazaniu, wystawca może ustalić, że za sumę pożyczki wekslowej płaci się procenty. W innych wekslach wpis o procentach nie jest ważny.

Norma procentów powinna być wskazana w wekslu. Jeżeli tego wskazania nie ma, to wpis o płaceniu procentów nie jest ważny. Procenty oblicza się od dnia wystawienia weksla, jeżeli nie podano innej daty.

Artykuł 6. Suma weksla

Jeżeli suma weksla, wpisana słowami i cyframi, nie zgadza się, to ważna jest suma wpisana słownie.

Gdy suma weksla jest wpisana kilkakrotnie słownie lub cyframi, jednakże sumy różnią się, to obowiązuje suma najmniejsza.

Artykuł 7. Podpisy nieważne

Jeżeli na wekslu są podpisy osób, nie mających prawa do zobowiązań wekslowych, podpisy podrobione lub osób zmyślonych, albo podpisano się za osoby w innych celach, albo podpisano się nazwiskami innych osób, wszystko to nie ma wpływu na ważność innych podpisów.

Artykuł 8. Upoważniony bez praw upoważnienia

Osoba, która podpisała się na wekslu jako upoważniona przez inną osobę, jednakże nie została do tego upełnomocniona, sama staje się odpowiedzialna za weksel i po wykupieniu weksla uzyskuje te same prawa, jakie miałaby reprezentowana przez nią rzekomo osoba. To samo stosuje się wobec pełnomocnika, który przekroczył uprawnienia przedstawicielstwa.

Artykuł 9. Odpowiedzialność wystawcy

Wystawca weksla jest odpowiedzialny za jego akcept i opłatę. Może on anulować swą odpowiedzialność za akcept weksla, jednakże nie może się wyrzec odpowiedzialności za jego opłatę. Nieważny jest jakikolwiek wpis o wyrzeczeniu się odpowiedzialności za opłacanie weksla.

Artykuł 10. Niecałkowicie wypełniony weksel

Jeżeli przy wystawianiu weksel nie został wypełniony całkowicie i później uzupełniony z naruszeniem przyjętych porozumień, to nieprzestrzeganie porozumień nie jest uważane za naruszenie przez posiadacza weksla, chyba nabył on weksel bezprawnie albo nabywając, chociaż nie wiedział, ale jednak mógł wiedzieć, że osoba, od której nabył weksel, nie miała prawa do przekazania go innemu.

ROZDZIAŁ II
INDOSAMENT (PRZEKAZANIE WEKSLA)

Artykuł 11. Tryb indosamentu

Każdy weksel może być przekazany w trybie indosamentu, jeżeli nie ma na nim wpisu „na polecenie".

Jeżeli wystawca weksla wpisał na nim nie „na polecenie" albo inne analogiczne słowa, to weksel może być indosowany z uwzględnieniem wyłącznie zwyczajnych przepisów wykonania indosamentu.

Weksel można indosować nawet na korzyść płatnika, bez względu na to, czy on weksel zaakceptował lub nie, jak też na korzyść wystawcy weksla czy innej jakiejkolwiek osoby, która podjęła zobowiązanie na podstawie weksla.

Osoby te mogą indosować taki weksel dalej.

Artykuł 12. Nieważny indosament

Indosament weksla musi być bezwarunkowy. Jakiekolwiek warunki, mogące mieć wpływ na indosament, nie są ważne.

Częściowy indosament nie jest ważny.

Indosament dla posiadacza weksla jest równy indosamentowi in blanco.

Artykuł 13. Indosament in blanco

Indosament musi być wpisany na wekslu na prolongacie (na kartce załączanej do weksla). Indosant powinien ją podpisać.

W indosamencie może być nie wpisana osoba, której go się indosuje; albo może być tylko podpis indosanta (indosament in blanco). W tym przypadku indosament, aby był ważny, wpisuje się na odwrotnej stronie weksla lub prolongacie.

Artykuł 14. Prawa indosamentu

Na mocy indosamentu przelewa się wszystkie prawa weksla. Jeżeli indosament jest in blanco, to właściciel (posiadacz) weksla może:

1) wypełnić go w imieniu własnym lub innej osoby;

2) dalej przekazać indosamentem in blanco innej osobie;

3) przekazać weksel trzeciej osobie, nie załatwiając własnego indosamentu.

Artykuł 15. Odpowiedzialność indosanta

Indosant jest odpowiedzialny za akcept i opłatę weksla, jeżeli nie ma odmiennego wpisu.

Indosant może zabronić dalszego indosowania weksla.

W takim przypadku nie jest on odpowiedzialny wobec tych, którym ten weksel jest indosowany dalej.

Artykuł 16. Właściciel weksla

Posiadacz weksla jest prawnie jego właścicielem, jeżeli udowodni to prawo nieprzerwanym ciągiem indosamentów, chociaż ostatni z ich byłby in blanco. Skreślone indosamenty w tym przypadku uważane są za niewpisane. Jeżeli po indosamencie in blanco jest inny indosament, to uważa się, że ostatnia osoba, która się podpisała, nabyła weksel indosamentem in blanco.

Jeżeli osoba utraciła jakimkolwiek sposobem weksel, to nowy jego właściciel, po udowodnieniu swego prawa do niego sposobem wskazanym w części pierwszej niniejszego artykułu, powinien oddać weksel tylko wtedy, jeżeli nabył go nierzetelnie albo nabywając go, chociaż nie wiedział, jednakże mógł wiedzieć, że osoba, od której nabył weksel, nie miała prawa go do przekazania innemu.

Artykuł 17. Roszczenia dłużnika wekslowego

Osoby, wobec których na podstawie weksla wszczęto powództwo, nie mogą zgłaszać wobec właściciela żadnych roszczeń, opartych na stosunkach osobistych ich i wystawcy weksla albo wcześniejszych właścicieli weksla, chyba tylko właściciel weksla, nabywając weksel działałby na niekorzyść dłużnika.

Artykuł 18. Prawo właściciela weksla

Jeżeli w indosamencie jest spis „dla ściągnięcia pieniędzy", „inkasować", „według upoważnienia" albo inne słowa, określające zwyczajne przekazanie, to właściciel może korzystać ze wszystkich uprawnień weksla, ale przekazać go może wyłącznie na podstawie innego upełnomacniającego indosamentu.

W takim przypadku osoba, która podjęła zobowiązania na podstawie weksla, może wysuwać wobec właściciela tylko te roszczenia, jakie miałaby wobec indosanta.

Przekazanie przez upoważnionego na podstawie indosantu jest ważne również w razie jego śmierci, albo gdy stanie się niezdolnym do czynności prawnych.

Artykuł 19. Prawo do zastawu

Kiedy w indosamencie jest wpis „dla przechowywania pieniędzy", „pieniądze na zastaw" albo inne analogiczne słowa, określające prawo do zastawu, właściciel może korzystać ze wszystkich uprawnień weksla, jednakże wpisany przezeń indosament ma moc indosamentu dokonanego przez upoważnioną osobę.

Osoba, która podjęła zobowiązania na podstawie weksla, nie może wobec właściciela zgłaszać pretensji, opierających się na swych stosunkach osobistych z indosantem, chyba tylko właściciel nabywając weksel, działałby na niekorzyść dłużnika.

Artykuł 20. Indosament po upływie terminu płatności weksla

Indosament, dokonany po upływie terminu opłaty, posiada te same skutki jak i dokonany przed terminem opłaty. Jednakże indosament, dokonany po proteście w sprawie niepłatności albo po upływie ustalonego terminu protestu, uważany jest tylko za zwyczajne indosowanie weksla.

Jeżeli data indosamentu nie jest wskazana, to uważa się, że został on dokonany przed ustalanym terminem do złożenia protestu, chyba było wskazane odwrotnie.

ROZDZIAŁ III. AKCEPT

Artykuł 21. Zgłoszenie opłaty

Właściciel przed upływem terminu opłaty weksla albo inna posiadająca go osoba może zgłosić płatnikowi (trasatowi) do zaakceptowania w jego miejscu zamieszkania.

Artykuł 22. Wskazania wystawcy i indosanta

Wystawca może na każdym wekslu wpisać, że powinien on być zgłoszony do akceptowania, wskazując albo nie wskazując terminu jego akceptowania.

Wystawca może na wekslu zabronić jego akceptowania, jeżeli nie jest to weksel podlegający opłacie u trzeciej osoby albo weksel podlegający opłacie w innym miejscu (nie w miejscu zamieszkania wystawcy), bądź weksel podlegający opłacie w ciągu określonego czasu do jego przedstawienia.

Wystawca może również ustalić, że weksel nie może być zgłoszony do akceptowania wcześniej niż we wskazanym terminie.

Każdy indosant może wskazać, że weksel może być zgłoszony do akceptowania ze wskazaniem lub nie wskazaniem czasu jego akceptowania, jeżeli tylko wystawca weksla nie wskazał, że weksel nie podlega akceptowaniu.

Artykuł 23. Czas zgłoszenia do opłaty

Weksle, podlegające opłacie w ciągu pewnego czasu po przedstawieniu, mogą być zgłoszone do akceptowania w ciągu jednego roku od daty ich wystawienia.

Wystawca weksla może skrócić lub przedłużyć termin. Indosanci mają prawo skrócić wspomniane terminy.

Artykuł 24. Powtórne zgłoszenie do opłaty

Płatnik może zażądać, aby weksel po raz drugi był przedstawiony mu w następnym dniu po pierwszym przedstawieniu. Niewykonanie takiego żądania zainteresowane osoby mogą motywować tylko tym, że o tym wymaganiu powiedziane jest w proteście.

Właściciel nie powinien pozostawiać płacącemu weksla, zgłoszonego do zaakceptowania.

Artykuł 25. Udokumentowanie akceptu

Akcept wpisuje się na wekslu. Wyraża się on słowem „akceptowany" albo innym analogicznym słowem i jest podpisywany przez płatnika. Tylko podpis płatnika na pierwszej stronie weksla uważany jest za akcept.

Jeżeli weksel ma być zdyskontowany po pewnym czasie od zgłoszenia albo jeżeli ma być on zgłoszony do akceptowania w ustalonym terminie zgodnie z osobnym porozumieniem, datą akceptu powinien być ten dzień, w którym faktycznie dokonano wpisu, chyba właściciel weksla żąda, aby został wpisany dzień zgłoszenia. Jeżeli daty nie ma, właściciel weksla w celu zachowania swych praw do indosanta i wystawcy weksla, powinien ten brak zaświadczyć udokumentowanym w czas protestem.

Artykuł 26. Deklaracja akceptu

Akcept jest bezwarunkowy, jednakże płatnik może akceptować część sumy weksla.

Każda inna zmiana treści weksla dokonana przez akcept uważana jest za odmowę jego zaakceptowania. Jednak akceptant jest odpowiedzialny zgodnie z treścią swego akceptu.

Artykuł 27. Weksel domicylowy

Gdy wystawca wskazał na wekslu inne miejsce płatności niż miejsce zamieszkania płatnika weksla (weksel domicylowy), ale nie wskazał miejsca osoby trzeciej, gdzie ma być płacone, to płatnik może tę osobę wskazać przy akceptowaniu weksla. Jeżeli nie ma takiego wskazania, to uważa się, że sam akceptant zobowiązuje się do płacenia w miejscu płatności.

Jeżeli weksel ma być opłacony w miejscu zamieszkania płatnika, ten ostatni może przy akceptowaniu wskazać jakikolwiek adres miejsca opłaty.

Artykuł 28. Moc akceptu

Akceptując weksel, płatnik zobowiązuje się do zapłacenia po wygaśnięciu terminu jego opłaty.

W razie nie zapłacenia właściciel, będąc jego dawcą ma prawo wytoczyć powództwo bezpośrednio akceptantowi na podstawie weksla trasowanego i żądać zapłacenia mu sum przewidzianych w artykułach 48 i 49 niniejszej Ustawy.

Artykuł 29. Skreślenie akceptu

Jeżeli płatnik przed zwrócenie weksla skreśla dokonany na nim wpis akceptu, to uważa się, że odmówiono akceptowania weksla. W razie nie udowodnienia faktu przeciwnego, uważa się, że wpis został skreślony przed zwrotem weksla.

Jednakże, jeżeli płatnik powiadomił pisemnie o akcepcie właściciela weksla albo którąś z osób, podpisanych na wekslu, to on podejmuje wobec nich zobowiązania zgodnie z warunkami (treścią) akceptu.

ROZDZIAŁ IV
PORĘCZANIE (AWAL)

Artykuł 30. Istota poręczania

Opłata weksla może być zagwarantowana przez poręczenie całego albo części jego sumy.

Poręcza osoba trzecia albo nawet osoba, która podpisała weksel.

Artykuł 31. Udokumentowanie poręczycielstwa

Poręczenie udokumentowuje się na wekslu albo jego prolongacie. Wyraża się ono słowem „poręczone" albo analogicznym wpisem i podpisem poręczyciela (awalisty).

Za poręczenie wystarcza również podpis poręczyciela na pierwszej stronie weksla z wyjątkiem podpisu płatnika lub wystawcy.

Przy poręczaniu trzeba wskazać, za którą osobę poręcza się. Jeżeli tego nie wskazano, to uważa się, że poręczono za wystawcę weksla.

(Dokończenie na str. 6)

O wekslach

(Dokończenie ze str. 5)

Artykuł 32. Odpowiedzialność i uprawnienia poręczyciela

Poręczyciel i osoba, za którą on poręczył, są odpowiedzialne solidarnie. Zobowiązanie jest ważne również wtedy, gdy z jakiejkolwiek przyczyny, z wyjątkiem usterek w udokumentowaniu, wydawałyby się one nieważne.

Poręczyciel po opłaceniu weksla, uzyskuje prawa regresu wobec osoby, za którą poręczał, i wobec tych, którzy są odpowiedzialni wobec tej ostatniej na podstawie weksla.

ROZDZIAŁ V
TERMIN PŁATNOŚCI

Artykuł 33. Terminy płatności weksla

Weksel może być wystawiony do opłacenia:

1) po okazaniu go;

2) w ciągu pewnego czasu po okazaniu;

3) w ciągu pewnego czasu od dnia wystawienia;

4) w ustalonym dniu.

Weksle, w których wskazano inne terminy płatności, nie są ważne.

Artykuł 34. Weksel z terminem „Po okazaniu"

Weksel, którego termin jest „po okazaniu" musi być opłacany po jego okazaniu. Ma być on okazany w ciągu roku od daty jego wystawienia. Wystawca weksla może ten czas skrócić albo przedłużyć. Indosanci mogą skrócić te terminy.

Wystawca może ustalić, że taki weksel nie może być okazany do opłacenia przed wskazanym terminem. W takim przypadku czas okazania rozpoczyna się od tego terminu.

Artykuł 35. Opłata w ciągu pewnego czasu

Termin płatności weksla, podlegającego opłacie w ciągu pewnego czasu po okazaniu, ustala się na podstawie akceptu weksla, albo daty jego oprotestowania.

Jeżeli protestu nie ma, niedatowany akcept uważany jest za zgłoszony w ostatnim dniu przeznaczonym na akcept.

Artykuł 36. Dzień płatności

Termin weksla, podlegającego opłacie w ciągu jednego lub kilku miesięcy od dnia wystawienia lub okazania, upływa w odpowiednim dniu miesiąca określonym do płatności. Jeżeli w tym miesiącu nie określono odpowiedniego dnia, to terminem płatności weksla jest ostatni dzień miesiąca.

Jeżeli weksel został wystawiony do opłacenia w ciągu jednego, kilku i w połowie miesiąca od dnia wydania lub okazania, przede wszystkim uwzględniane są miesiące pełne.

Jeżeli jako termin płatności podano początek, środek (środek stycznia, środek lutego itd) albo zakończenie miesiąca, to te określenia oznaczają pierwszy, piętnasty lub ostatni dzień miesiąca.

Słowa „osiem dni", „piętnaście dni" określają nie jeden lub dwa tygodnie, ale termin wszystkich ośmiu lub piętnastu dni. Słowa „pół miesiąca" określają termin piętnastu dni.

Artykuł 37. Tryb płatności

Jeżeli weksel trzeba opłacić w ustalonym dniu w miejscowości, gdzie obowiązuje kalendarz odmienny niż w miejscu wystawienia, to termin płatności ustala się zgodnie z kalendarzem miejsca opłaty.

Kiedy weksel ma być opłacony w ciągu określonego czasu od dnia wystawienia w innej miejscowości, a kalendarz obowiązujący tu jest inny niż w miejscu wystawienia, to dzień wypisania weksla dostosowuje się odpowiednio do dnia w kalendarzu miejsca opłaty i w ten sposób ustala się termin płatności.

Terminy okazania weksli oblicza się na podstawie przepisów drugiej części tego artykułu.

Przepisy te nie są stosowane, jeżeli jakikolwiek odnośnik albo treść weksla określają, że trzeba kierować się innymi przepisami.

ROZDZIAŁ VI OPŁATA

Artykuł 38. Okazanie do opłaty

Weksel, który należy opłacić w ustalonym dniu albo w ciągu określonego czasu po jego wystawieniu lub okazaniu, właściciel weksla powinien okazać w dniu opłaty albo w jednym z dwóch dalszych dni.

Artykuł 39. Prawa osoby opłacającej

Opłacając weksel, płatnik może zażądać, aby na zwracanym wekslu było pokwitowanie jego właściciela, że otrzymał on pieniądze.

Właściciel nie może odmówić przyjęcia części sumy weksla. Spłacając część płatnik może żądać, aby odnotowano to na wekslu i wydano mu stosowne pokwitowanie.

Artykuł 40. Opłacanie przed terminem

Właściciel weksla nie może być zmuszany do przyjęcia opłaty przed terminem. Płacąc przed terminem płatnik działa na własne ryzyko.

Po spłaceniu w terminie płatnik przestaje być odpowiedzialny za swe zobowiązania, jeżeli uczynił to nie w drodze oszustwa lub bardzo nieostrożnie. Powinien on sprawdzić konsekwentność indosamentów, ale nie podpisy indosantów.

Artykuł 41. Waluta weksla

Jeżeli w miejscu spłacania waluta weksla nie jest używana, to jego sumę można spłacić pieniędzmi kraju, w którym się płaci, przestrzegając kursu z dnia opłaty. Gdy weksel jest opłacany po upływie jego terminu, właściciel według własnego uznania może żądać, aby spłacano pieniędzmi tego kraju według kursu z dnia terminu opłaty albo spłacania.

Ustalając kurs waluty zagranicznej, przestrzega się tradycji kraju spłacania. Jednakże wystawca weksla może ustalić, żeby suma do spłacania została obliczona zgodnie z kursem wskazanym na wekslu.

Przepisy te nie są stosowane wtedy, gdy wystawca weksla ustalił, że musi być spłacony w konkretnej walucie wskazanej na wekslu.

Jeżeli suma weksla trasowanego jest wskazana w walucie, której nazwa jednostki jest jednakowa w kraju wystawcy i płatnika, jednakże wartość jest odmienna, uważa się, że wskazano walutę kraju płatnika.

Artykuł 42. Deponowanie sumy weksla

W razie nieokazania weksla do opłaty w terminie wskazanym w artykule 38 niniejszej Ustawy, dłużnik może sumę weksla zdeponować w kompetentnej instytucji na ryzyko i za środki posiadacza.

ROZDZIAŁ VII WYMAGANIA W RAZIE NIE AKCEPTOWANIA LUB NIE OPŁACENIA WEKSLA

Artykuł 43. Wniesienie powództwa

Posiadacz może wytoczyć powództwo indosantom, wystawcy i innym osobom, które podjęły zobowiązania:

1) po upływie terminu płatności;

2) jeżeli nie uiszczono opłaty;

3) nawet przed upływem terminu płatności:

a) jeżeli odmówiono akceptowania całej sumy weksla albo jej części,

b) gdy wypłacalność płatnika budzi zastrzeżenie bez względu na to, czy akceptował weksel, czy nie, jeżeli zawiesił swe opłaty, chociaż nie zostało to udowodnione w trybie sądowym, a gdy przymusowe potrącenie z jego majątku nie dało wyników,

c) gdy wypłacalność wystawcy weksla nie podlegającego akceptowaniu budzi zastrzeżenia.

Artykuł 44. Protest

Odmowa akceptowania lub opłacenia weksla musi być potwierdzona aktem oficjalnym (protest dotyczący odmowy akceptowania lub opłacenia).

W przypadku nie akceptowania protest musi być udokumentowany po upływie terminu, ustalonego dla okazania weksla do akceptu. Jeżeli w przypadku przewidzianym w pierwszej części artykułu 24 niniejszej Ustawy weksel został zgłoszony do akceptu w ostatnim dniu, to protest może być udokumentowany jeszcze w dniu następnym.

Jeżeli nie został opłacony weksel, wystawiony do opłacenia w konkretnym terminie płatności albo po określonym czasie od dnia wystawienia lub okazania, protest może być udokumentowany w ciągu jednego lub dwóch dni pracy po upływie terminu opłaty. Gdy weksel nie został opłacony w terminie „po okazaniu" protest powinien być udokumentowany w czasie wskazanym w części drugiej niniejszego artykułu.

Po wniesieniu protestu dotyczącego nie akceptowania, nie trzeba okazywać weksla do opłaty ani protestować z powodu nie spłacenia.

Kiedy płatnik niezależnie od tego, czy akceptował weksel lub nie, przerwał opłaty, albo gdy przymusowe potrącenie z jego majątku było nieskuteczne, właściciel może skorzystać ze swych praw dopiero po okazaniu płatnikowi weksla do opłaty i udokumentowaniu protestu.

Jeżeli płatnik został uznany za niewypłacalnego bez względu na to czy, akceptował weksel czy nie, jeżeli weksel nie musiał być akceptowany, właściciel może skorzystać ze swych praw dopiero po przedstawieniu orzeczenia sądu w sprawie uznania płatnika za niewypłacalnego.

Artykuł 45. Informowanie w razie nie zaakceptowania lub nie opłacenia weksla

Właściciel weksla powinien powiadomić swego bezpośredniego indosanta i wystawcę weksla o tym, że weksel nie został zaakceptowany lub opłacony — w ciągu czterech dni pracy po oprotestowaniu, a gdy na wekslu jest wpis „Zwrócić bez wydatków" — to w ciągu tego samego czasu od okazania weksla. Po otrzymaniu wiadomości każdy indosant w ciągu dwóch dni pracy powinien powiadomić o tym swego indosanta, wskazując nazwy (nazwiska) i adresy tych, którzy takie zawiadomienia już wysyłali. Czyni się to dopóki o tym nie zawiadomi się dostawcę weksla. Wskazany czas liczy się od pierwszego dnia otrzymania zawiadomienia.

Gdy w trybie wskazanym w pierwszej części niniejszego artykułu powiadomi się wystawcę weksla, to w tym samym czasie muszą być powiadomieni również poręczyciele weksla.

Jeżeli któryś indosant nie podał swego adresu albo zapisał go nieczytelnie, wystarczy powiadomić indosanta, który podpisał się przed nim.

Powiadomić można w jakiejkolwiek formie, nawet najzwyklejszej zwracając weksel. Osoba zobowiązana do powiadomienia powinna udowodnić, że uczyniła to w ustalonym czasie. Uważa się, że termin nie został przekroczony, jeżeli dokument informujący został nadany na poczcie w ustalonym czasie.

Osoba, która nie wysłała zawiadomienia w czasie wskazanym w niniejszym artykule, nie traci swych uprawnień. Odpowiada ona za straty, zaistniałe z przyczyn jej niedbalstwa, jednakże suma pokrywająca straty nie może przekroczyć sumy weksla.

Artykuł 46. Nieobowiązujący protest

Wystawca, indosant lub poręczyciel weksla wpisując na dokumencie uwagę „Zwrócić bez wydatków" „nie oprotestowany" albo słowa o analogicznym znaczeniu i podpisując, może zwolnić właściciela weksla od obowiązku udokumentowania procesu z powodu nie zaakceptowania albo nie opłacenia.

Taka uwaga nie zwalnia właściciela od obowiązku okazania weksla w ustalonym czasie, ani udzielania ustalonej ustawowo informacji. To, że nie przestrzegano ustalonych terminów, powinien udowodnić ten, który w takich okolicznościach chce osiągnąć korzyść względem właściciela weksla.

Jeżeli uwagę wpisał wystawca weksla, to obowiązuje ona wszystkich podpisanych, a jeżeli uczynił to indosant lub poręczyciel, to obowiązuje ona jego samego. Jeżeli bez uwzględnienia uwagi wpisanej przez wystawcę weksla, właściciel składa protest, to zaistniałe stąd wydatki obciążają jego samego. Jeżeli uwagę wpisał indosant lub poręczyciel, wydatki na protest mogą być ściągnięte z wszystkich osób, które podpisały weksel.

Artykuł 47. Odpowiedzialność na podstawie weksla

Wszyscy, którzy wystawili, zaakceptowali, indosowali lub poręczali weksel, odpowiadają solidarnie wobec jego właściciela.

Właściciel ma prawo wytoczyć powództwo wszystkim wspomnianym osobom, każdej z nich oddzielnie i wszystkim razem, nie przestrzegając kolejności zobowiązań.

Z takiego samego prawa może korzystać każda osoba, która podpisała weksel i opłaciła go.

Powództwo wytoczonej jednej z osób zobowiązanych, nie przeszkadza wytaczać powództwa innym, nawet, jeżeli podjęły one zobowiązania później od tych, wobec których już wytoczono powództwo.

Artykuł 48. Uprawnienia powództwa

Właściciel weksla, wytaczając powództwo, może zażądać opłacenia:

1) sumy nieakceptowanego lub nieopłaconego weksla z procentami, jeżeli były one przewidziane;

2) sześć procent tytułem odsetków, liczonych od terminu płatności;

3) wydatków na protest, wysyłanie zawiadomień i innych;

4) karę w wysokości 3 proc. od sumy weksla, liczoną od terminu płatności.

Jeżeli żąda się opłaty przed terminem, to od sumy weksla odejmuje się sumę dyskontową. Oblicza się ją z uwzględnieniem czasu pozostałego do opłaty weksla i normy procentów dyskontowych, która obowiązuje w tym dniu w miejscowości właściciela weksla.

Artykuł 49. Pretensje w trybie wstecznym (regresu)

Po opłaceniu weksla osoba w trybie wstecznym może żądać od wcześniejszych indosantów:

1) całej zapłaconej przez nią sumy;

2) część proc. tytułem odsetków od zapłaconej sumy, liczonych od dnia zapłacenia;

3) wszystkich wydatków, jakie ona miała;

4) kar, obliczonych w trybie wskazanym w punkcie 4 części pierwszej artykułu 48.

Artykuł 50. Uprawnienia osoby, która opłaciła weksel

Każda osoba zobowiązująca się, której wytoczono albo może być wytoczone powództwo, ma prawo zażądać oddania jej opłaconego weksla z protestem i pokwitowaniem opłaty.

Każdy indosant po opłaceniu weksla, może wykreślić swój i wpisane po nim indosamenty.

Artykuł 51. Uprawnienia po opłaceniu sumy nieakceptowanego weksla

Jeżeli była akceptowana niecała suma weksla, to po spłaceniu nieakceptowanej (pozostałej) sumy osoba może żądać, aby na wekslu odnotowano jej spłacenie i wystawiono odpowiednie pokwitowanie. Prócz tego, właściciel powinien dać mu zatwierdzony odpis weksla i akt protestu, aby ten ostatni mógł z kolei wytoczyć powództwo innym w trybie wstecznym.

Artykuł 52. Weksel zwrotny (retrata)

Każda osoba uprawniona do wszczęcia powództwa, jeżeli nie umówiono się inaczej, może otrzymać tę sumę na podstawie zwrotnego weksla trasowanego (retrata), wypisując go do opłacenia jednego ze swych wcześniejszych indosentów z terminem „po okazaniu" w miejscu zamieszkania tej osoby.

Na takim wekslu prócz sum wskazanych w artykułach 48 i 49 wpisuje się sumę opłaty dla maklera za pośrednictwo oraz sumę opłaty skarbowej weksla (ceny blankietu weksla).

Jeżeli weksel zwrotny wystawia indosant to jego sumę ustala się według kursu weksla trasowanego z terminem „po okazaniu", wypisanego w miejscu, gdzie jest stałe miejsce zamieszkania wystawcy zwrotnego.

Artykuł 53. Utrata uprawnienia w razie przeterminowania

Właściciel weksla traci uprawnienia wobec wystawcy, indosantów i innych osób, które podjęły zobowiązania na podstawie weksla, z wyjątkiem tych, którzy ponoszą odpowiedzialność, jeżeli dopuścił się przeterminowania:

1) okazania weksla opłacanego „po okazaniu" albo po innym czasie po okazaniu;

2) udokumentowania protestu w sprawie odmowy akceptowania lub w razie nie opłacenia;

3) okazania do opłacenia, jeżeli jest uwagę „Zwrócić bez wydatków".

W razie nie przedstawienia weksla do akceptowania w czasie ustalonym przez wystawcę właściciel traci uprawnienia, powstające zarówno z powodu nie okazania, jak też odmowy akceptowania, chyba że z wpisanych warunków wynikałoby, że wystawca pragnął uniknąć tylko odpowiedzialności za akceptowanie weksla.

Jeżeli czas okazania weksla wskazano w indosamencie, to korzystać z tego może tylko indosant.

Artykuł 54. Nieprzezwyciężone przeszkody

Jeżeli z powodu nieprzezwyciężonych przeszkód (przepisy ustaw jakiegokolwiek państwa albo klęska żywiołowa) nie można było w ustalonym czasie okazać weksla do opłacenia albo udokumentować protestu, to przedłuża się czas ten na czas istnienia przeszkody.

Posiadacz powinien bezzwłocznie zawiadomić o tych przeszkodach swego indosanta i odnotować na wekslu lub prolongacie, że indosant został zawiadomiony, podać datę i podpisać się. Dalej postępuje się w trybie wskazanym w artykule 45.

Gdy ustanie zostaną przeszkody wyszczególnione w pierwszej części niniejszego artykułu, właściciel bezzwłocznie powinien przedstawić weksel do akceptowania lub opłacenia i w razie potrzeby udokumentować protest.

Jeżeli wspomniane przeszkody trwają ponad 30 dni od terminu płatności, to powództwo można wytoczyć bez okazania weksla do opłaty i udokumentowania protestu.

30-dniowy termin weksli, opłacanych „po okazaniu" albo po pewnym czasie od okazania liczony jest od tego dnia, kiedy właściciel powiadomił swego indosanta o wspomnianych przeszkodach. Takie zawiadomienie może być również przed upływem terminu okazania weksla. Dla weksli, których termin płatności upływa po pewnym czasie od okazania, do 30 dni dolicza się czas okazania zapisany na wekslu.

Za nieprzezwyciężone przeszkody nie są uważane okoliczności przeszkadzające wyłącznie właścicielowi albo temu, komu zlecił on okazanie weksla lub udokumentowanie protestu.

ROZDZIAŁ VIII
POŚREDNICTWO
1. ZASADY OGÓLNE

Artykuł 55. Obowiązki trzeciej osoby, dotyczące weksla

Wystawca, indosant lub poręczyciel weksla może wskazać osobę (pośrednika), który w razie potrzeby zaakceptowałby albo opłacił.

Na wskazanych dalej warunkach weksel może akceptować bądź opłacić osoba, reprezentująca któregoś dłużnika, odpowiedzialnego w trybie wstecznym.

Pośrednikiem może być trzecia osoba, nawet płatnik albo inna osoba, która już podjęła zobowiązanie, dotyczące weksla z wyjątkiem akceptanta.

Pośrednik powinien w ciągu dwóch dni pracy powiadomić o swym pośrednictwie tego, którego on reprezentuje. Jeżeli tego uczyni tego we wskazanym czasie, to odpowiada za szkody wyrządzoną przez jego niedbalstwo, jednakże podlegająca zwrotowi suma szkody nie może przekraczać sumy weksla.

(Dokończenie w następnym numerze)

Polacy na Kaukazie

Nad urwiskiem (5)

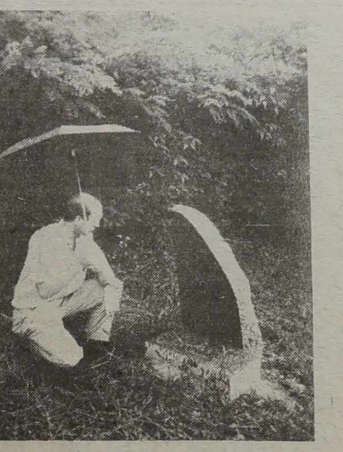

Spacerowaliśmy przez chwilę w milczeniu. Zerwał się wiatr. Robiło się chłodno. Staliśmy w miejscu, które pan Leonard często odwiedzał w młodości. Przyszło odwiedzał tu po natchnienie. Po chłodzi tu po natchnienie. Po widok przestrzeni. Mówiliśmy o drzewach i o ptakach. O zapachu kwiatów i o obłokach. Że ludzie są jak te obłoki. Zawsze pędzi ich wiatr.

— Z Ukrainy uciekaliśmy od komunistów — p. Leonard znowu wspomniał o rodzinie. — To był rok trzydziesty chyba. Wtedy zabrali się z nami też inni Borkowscy, Łużyccy, Świżewscy, Bujwicy. Przyjechaliśmy na Kaukaz. Jakoś tak wyszło. Do osiedla Nowobłagodarnoje. W tym kołchozie ojciec został księgowym. A robiono tu wino. Z browaru najwięcej korzystał rajkom (komitet rejonowy) partii. Pewnego razu zjawił się jeden taki komunista stamtąd po sto litrów wina. Wino sprzedawano po trzy ruble za litr, a on chciał płacić trzy ruble za dziesięć. Przedsiedatiel kołchozu zgodził się. Kazał rozliczyć się w buchalterii. Ojciec natomiast powiedział, że jeżeli Krywonos (przedsiedatiel) wyda pisemny rozkaz, to nie ma problemu. Inaczej — nie. Krywonos, oczywiście niczego nie chciał pisać. Po tygodniu ojca aresztowano.

Był to koniec lipca czy początek sierpnia. Kukurydza wybujała ponadmetrowa. Schowałem się w niej, bo bałem się wrócić do domu. Zabrałem bowiem ojcu pług i wymieniłem na papierosy. Siedzę więc w kukurydzy i obserwuję, co dzieje się na podwórku.

Widzę, wychodzą z domu jacyś ludzie, ojciec. Aha, znowu koledzy byli u ojca. Dalej, patrzę, zapłakana mama z najmłodszym Jurkiem na rękach. Nie, myślę, coś tu nie tak.

Przybiegłem do domu. Starsi bracia płaczą. Co się stało? — pytam. — Ojca aresztowano — mówią. Byłem wtedy w piątej klasie i pierwszy raz słyszałem słowo „aresztowano". Bracia wytłumaczyli, że ojciec mówił, iż jest to nieporozumienie. „Porozmawiamy, wszystko się wyjaśni i za parę godzin będę w domu".

Cztery razy go sądzono i cztery razy usprawiedliwiano. W końcu podkupiono świadków. Wina ojca polegała na tym, że jakoby oddał on do sklepu ustawę o kołchozach autorstwa niejakiego Czernowa, którego Stalin rozstrzelał jako wroga ludu. W sklepie zawijano podobno w tę ustawę towar. W ten sposób ojciec „rozpowszechniał książkę wroga ludu". Tym razem skazano tatę na sześć lat robót w Dżambule.

Nigdy stamtąd nie wrócił. Nigdy stamtąd nie napisał do nas. Myślę, że ojca po prostu rozstrzelano od razu.

A co się działo u nas w domu, kiedy ojca zabrano! Mieszkaliśmy w trzypokojowym domu. Siedem osób. Kołchoz zabrał od nas jeden pokój i dał alkoholikowi. Pojono go codziennie. Przychodził późno i do drugiej — trzeciej w nocy wykrzykiwał: „Polaki! Wrągi narodu! Won ot siuda!" I poszlibyśmy od tego nieludzkiego systemu. Ale nie mieliśmy dokąd iść.

* * *

(...) Zostań tu gdzie puste cokoły
wyprzedzają podręczniki w
nauce historii narodu
który wbrew prawom grawitacji
częściej się podnosił niż upadał
(...) Zostań tu gdzie krzyż nad
każdymi drzwiami
podnosi dłonie w geście wołania
a odkopane fotografie i listy
jedyną pamiątką
po noszonym nazwisku
Zostań tu...

(Jerzy Fryckowski)

— Moja ojczyzna — to Piatigorsk — pośpiesznie mówił po rosyjsku czarnooki białowłosy pan. — Tu się urodziłem, tu mnie ochrzczono w polskim kościele, tu chodziłem do polskiej szkoły, co prawda, tylko dwa lata, bo później rozpędzono nas, ale jednak. Tu pochowałem moją mamę. Broniłem Piatigorska w wojnie. Tu niech legną moje prochy.

A właściwie to jestem potomkiem litewskich bojarów. Nazywam się Walerian Hipolitowicz Nowkuński. Moi przodkowie w tysiąc czterysta dziewięćdziesiątym piątym roku zwalniali się od koszenia siana. „Jako, że oni od dawna byli bojarami". „Sam Aleksander, Książę Litewski, Ruski, Żmudzki" podpisał ten dokument w Grodnie dwudziestego szóstego września wspomnianego już roku. Ja tu mam kopię, a oryginał znajduje się w Moskwie wśród staroruskich rękopisów.

Herb Nowkuńskich nazywa się „Nowina". W katalogu polskich herbów znalazłem go obok herbu Radziwiłłów.

Rodzice moi przyjechali do Piatigorska z Warszawy. Była wojna czternastego roku. Carskie wojska chwytały mężczyzn i odsyłały na front. Matka chciała ukryć ojca. Postanowili wyjechać na Kaukaz. Wiedzieli, że tu też są Polacy. Przez granicę wiozła ojca w bieliźnianym koszu.

W rok później ja się urodziłem. Niedługo mieliśmy spokój, bo przyszła rewolucja siedemnastego roku. Polała się krew. Wtedy uciekano do Nadbałtyki. Mój dziadek Walerian Kibort wyjechał do Litwy. I moi wujkowie Hipolit, Jarosław, Stach. Nie mam z nimi kontaktów.

Przeżyłem tu, bo zmieniłem narodowość. Najpierw, kiedy otrzymywałem dowód osobisty napisałem, że jestem Polakiem. Major zapytał mnie wtedy, dlaczego tak napisałem. Nie zrozumiałem go. Dlaczego miałem napisać inaczej? A potem zaczęło się. Aha, Polak. Znaczy niepewny wobec władzy. Znaczy, na stanowisko — nie. Przy okazji przepisałem się więc na Ruskiego i tyle z tym! Bret mój miał większy kłopot, bo urodzony w Warszawie. Ale udało mu się to przerobić na Woroszyłowsk. Tak wtedy nazywał się Stawropol (...) Byłem szoferem. Woziłem naczelników. Wszystkich ich potem Stalin wystrzelał. I dziś pamiętam tamte twarze... Piatigorsk — to miasto ciągłych rzezi. A jednak kocham to miasto. Lubię malować tutejsze pejzaże. W oleju robię. Jestem malarzem - samoukiem. Dwadzieścia lat pracowałem jako fachowiec w Związku Artystów Malarzy Kaukazu. Miałem wystawy. Regionalne, republikańskie. Ostatnia była śladami Lermontowa. Cała moja rodzina jest w malarstwie. I córka, i syn, i wnuk. Oni są po studiach, profesjonaliści.

* * *

W pociągu ludzi, jak śledzi w beczce. Wprost nie ma czym oddychać. Zaduch wewnątrz, upał na zewnątrz. Jak wytrzymać te dwadzieścia minut drogi?

Nareszcie Jessentuki. Miasto szare. Spalone w słońcu. Zakurzone. Luda Budnik, która mi dziś znowu towarzyszy, mówi, że jest tu ładny park. Ale szkoda na niego czasu.

Brudnoszare autobusy. Szare pospolite piętrowce. Do jednego z nich kierujemy się. Tam, gdzie klatka schodowa przystrojona jest pięknym krzewem pasowej róży.

— To będziem znajome! — starsza tęgawa kobieta wyciągnęła dłoń na powitanie. — Jej oczy śmiały się radośnie. Czekała na nas. — Ja jestem Józia, Józefa Pawińska — poprawiła się. — Mama moja spod Wilna była. Z Cegielni!

W mieszkaniu była też piętnastoletnia córka Ludy — Ania i matka — też Anna. Z domu Pełczyńska, po mężu — Mordirosowa. Arystokratyczna siedemdziesięciopar letnia kobieta. — Ot, przyjadę czasem do Józi — mówiła. — Porozmawiam po polsku, duszę odwiodę. Albo ona do mnie przyjedzie. Już tylko my dwie tu koleżanki z dawnych czasów.

Pani Józia:

— W trzydziestym dziewiątym zaczęli tu wszystkich chwytać. Pamiętasz, Aniu, Antoniowa opowiadała? Przyjechali tu z Antonim bez ziemi, bez domu. U kozaka kupili działkę. Truskawki, ogórki zasadzili. Sami w szałasie mieszkali. Potem dorobili się domu. Kołchoz na chlewy to zabrał. Antoniego Soliborskiego nazwano polskim szpiegiem. Rozstrzelano całą rodzinę. Ojca i dwóch synów.

P. Anna:

— Nie tylko ich. I Musina Antoniego, i Rydlickiego, i Borkowskiego, Gawina. Nasi rodzice trzęśli się, że może lada dzień czy noc i po nich przyjdą.

(cdn)

Leokadia KOMAISZKO

NA ZDJĘCIACH: groby generałów Ruzskiego i Radka Dymitrowa, poprzednio bohaterów rewolucji, potem bestialsko pociętych szablami przez czerwonoarmistów; Eugeniusz Superson przy nieznanym grobie. Przed chwilą ustawił na miejscu górną część pomnika, zrzuconą opodal niedbale; czyj to grób — nie wiadomo. Napis zniszczony. Krzyż zbity. Ale jest herb rodu. Może ktoś z Czytelników będzie wiedział, kto tu jest pochowany.

Fot. autorka

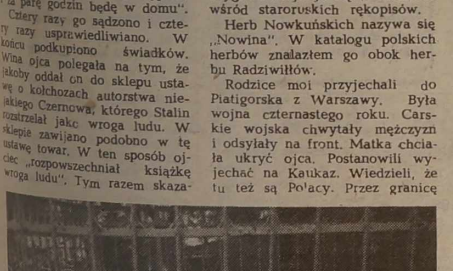

SPRZEDAJE SIĘ

nowe lodówki „Snaige-117-2", „Snaige-224", zamrażarkę „Snaige-122" z dostawą.

Zwracać się: Vilnius, tel. 46-65-78.

(Zam. 1054)

POTRZEBNA

krawcowa z owerlockiem.

Zwracać się: Vilnius, tel. 76-76-02.

(Zam. 1069)

ORGANIZUJEMY

kursy dla kierowców-amatorów kategorii „B".

Zwracać się: Vilnius, tel. 45-76-58.

KUPIĘ

dolary USA.

Vilnius, tel. 44-97-70.

(Zam. 1063)

WYMIENIAMY, KUPUJEMY I SPRZEDAJEMY WALUTĘ.

Zwracać się: Vilnius, tel. 46-95-09.

(Zam. 1067)

KUPUJEMY

czeki inwestycyjne po 0,80 rb. za nieindeksowane. Pieniądze wypłacamy od razu.

Zwracać się: Vilnius, tel. 42-46-12 od godz. 20 do 22.

Towarzystwo charytatywne

„Spasienije"

Przeprowadza indywidualne seanse leczniczego kodowania psychoterapeutycznego metodą specjalisty medycyny ludowej A. Dowżenki w leczeniu alkoholizmu, palenia, nadwagi, enurezji.

Seanse przeprowadza uczeń szkoły A. Dowżenki, znany lekarz-psychoterapeuta Dmitrij Sajkow.

Rejestrować się należy zawczasu. Ilość miejsc jest ograniczona.

Informacja i rejestracja w dniach pracy: Vilnius, tel. 69-28-36 od godz. 17 do 20.

(Zam. 1070)

Niemiecka firma BMG

POSZUKUJE PARTNERÓW:

— zakup metali kolorowych
kontrakty, akredytywa
— barter, kontrakty
Vilnius, tel. 44-88-76, 45-70-81.

(Zam. 1062)

Zapraszamy

Został odtworzony społeczny komitet mickiewiczowski, który w latach 1983 — 1986 działał przy muzeum-mieszkaniu Adama Mickiewicza. Odrodzony komitet został przekształcony w społeczny komitet jubileuszowych obchodów zbliżającej się 200 Rocznicy Urodzin Poety.

Zapraszamy do współpracy wszystkich powiązanych duchem i sercem z Polską. Chętnie są widziani przede wszystkim ci, którzy w trudnych czasach pamiętali o Wieszczu. Kolejne spotkanie grupy inicjatywnej odbędzie się we środę, 16 września o godz. 17.00 w FKP na Litwie im. J. Montwiłła pod adresem: 2001 Wilno, ul. Gosztauto 1/5, tel. 61-75-90, tel/fax 22-52-60.

(Zam. 1075)

Telewizja

WTOREK, 15 WRZEŚNIA
LTV-1

9.05 — 01... 02... 03... 9.30 — Telegiełda. 9.40 — Studio sportowe. 10.10 — Nasz elementarz. 10.15 — Nasz język. 10.45 — Film dok. 18.00 — Wiadomości. 18.15 — Pół godziny po lekcjach. 18.45 — Program ekonomiczny. 19.15 — R. Maciute: „Kocham całą muzykę...". 20.00 — Dobranocka. 20.25 — Reklama. 20.30 — Panorama. 21.00 — Na powitanie wyborów do Sejmu. 21.20 — Program rozrywkowy. 21.40 — Film fab. 23.15 — Wiadomości wieczorne.

TV Litwy Wschodniej

17.55 — Program. 18.00 — Reporter. Wiadomości w jęz. litewskim. 18.10 — Rolnik. Dlaczego stały siewniki? 18.30 — I ja tam byłem... 18.50 — Wystawa. 18.55 — Telestop. 19.00 — Reporter. Wiadomości w jęz. rosyjskim. 19.10 — Pszczoła. Kobiety i sztuka. 19.45 — Pieśni dzukijskie. 19.55 — Telestop. 20.00 — Reporter. Wiadomości w jęz. polskim. 20.10 — Jeszcze nie śpij... 20.30 — Retransmisja programu I Polskiej TV.

Telewizja Polska

11.00 — „Pogranicze w ogniu" (3) — serial TP. 12.00 — Giełda pracy, giełda szans. 12.15 — Przyjemne z pożytecznym. 12.30 — W drugim planie — reportaż. 13.00 — Wiadomości. 13.10 — Program dnia. 13.15 — 17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.00 — Program dnia. 17.05 — Dla dzieci „Tik-Tak". 17.50 — Język angielski dla dzieci. 18.00 — Teleexpress. 18.20 — „Tom i Jerry" — serial prod. USA. 19.15 — Rewizja nadzwyczajna — katastrofa gibraltarska. 19.45 — „Ostatni świadek" — wojskowy program dok. 20.00 — Wieczorynka. 20.30 — Wiadomości. 20.55 — 7 minut dla ministra pracy. 21.10 — „Błękitny anioł" — film prod. niem. (1930 r.). 22.55 — Listy o gospodarce. 23.20 — Telemuzak — magazyn muzyki rozrywkowej. 23.45 — Wiadomości. 0.05 — Inne kino. 0.45 — Powrót bardów — Leszek Wojtowicz. 1.15 — Wykłady Stanisława Brejdyganta.

Ostankino

5.00 — Dziennik. 5.20 — Gimnastyka poranna. 5.30 — Poranek. 7.50 — Kreskówka. 8.00 — Dziennik. 8.20 — Premiera TV serialu „Bogaci też płaczą". 9.05 — W świecie zwierząt. 9.45 — Stowarzyszenie telewizji dziecięcej. 10.25 — Przegląd piłkarski. 11.00 — Dziennik. 11.20 — TV film fab. „Deszcz w obcym mieście". Odc. 1. 12.30 — TV krótkomet. film fab. „Kłopot". 13.00 — Serial „Bezimienny zamek". Odc. 1. 14.00 — Dziennik. 14.20 — Biuletyn biznesu. 14.35 — Świat pieniędzy Adama Smitha. 15.05 — Notes. 15.10 — Walt Disney przedstawia. 16.00 — Program muzyczny dla nastolatków. 16.40 — Rezerwa. 17.00 — Dziennik. 17.25 — Koncert tradycyjnej muzyki japońskiej. 18.05 — Kreskówka. 18.15 — Premiera TV serialu „Bogaci też płaczą". 19.00 — Temat. 19.45 — Dobranocka. 20.00 — Dziennik. 20.40 — Filmy reżysera A. Wajdy — „Kanał". 22.15 — Wojskowa rewia. 22.45 — Kreskówka dla dorosłych „Przeklęta książka". 23.00 — Dziennik. 23.20 — Rajd samochodowy Paryż—Moskwa—Pekin.

TV Rosji

7.00 — Wieści. 7.20 — Czas biznesmenów. 7.50 — Chwila prawdy. 8.45 — Kreskówka. 8.55 — Program rozrywkowy. 9.55 — K-2 przedstawia. 10.30 — Konkurs tańca towarzyskiego. 11.10 — TV serial „Hrabia Monte Christo". Odc. 1. 12.40 — Sprawa chłopska. 13.00 — Wieści. 13.20 — Z sali Sądu Konstytucyjnego Rosji. 15.00 — Telegiełda. 15.30 — Program dla przedszkolaków. 15.50 — Studio „Wzrost". 16.15 — Kreskówka. 16.25 — Nowości. 16.40 — Tradycyjne wesele koreańskie. 17.00 — Pracownia muzyki. 17.35 — Zasady gry. 18.00 — Informator parlamentarny. 18.15 — Mit petersburski. 18.40 — Sam na sam ze wszystkimi. 18.55 — Reklama. 19.00 — Wieści. 19.20 — Święto co dzień. 19.30 — Premiera TV serialu „Hrabia Monte Christo". 21.00 — Program inform. 21.30 — Balet Petersburga. 21.55 — Reklama. 22.00 — Wieści. Prognoza astrologiczna. 22.20 — Karuzela sportowa. 22.25 — Z sali Sądu Konstytucyjnego Rosji. 22.55 — Pieśni Wiktora Reznikowa.

ŚRODA, 16 WRZEŚNIA
LTV-1

9.05 — Na powitanie wyborów do Sejmu. 9.15 — Program rozrywkowy. 9.45 — Ojczyzna. 10.35 — Pół godziny po lekcjach. 11.05 — Pod własnym dachem. 18.00 — Dziennik. 18.15 — Film dok. 19.15 — Fakt. 19.35 — Reforma rolna. 19.55 — Nasz elementarz. 20.00 — Dobranocka. 20.25 — Reklama. 20.30 — Panorama. 21.00 — Studio państwowe. 21.45 — Ekspres muzyczny. 22.40 — Audycja muzyczna. 23.15 — Dziennik wieczorny.

Telewizja Polska

11.00 — „Błękitny anioł" — film prod. niemieckiej. 12.40 — Magazyn konsumenta. 13.00 — Wiadomości. 13.10 — Program dnia. 17.05 — Dla młodych widzów: „Latający Holender". 16.00 — Teleexpress. 16.20 — Program ekologiczny. 16.45 — „Syn wyspy" (11) — serial prod. USA. 17.40 — My i świat. — magazyn. 20.00 — Wieczorynka. 20.30 — Wiadomości. 21.00 — Studio Sport. Mecz piłki nożnej — GKS Katowice — „Galatasaray" Stambuł. 23.00 — Polska w parlamencie — magazyn sejmowy. 23.30 — Leksykon polskiej muzyki rozrywkowej. 23.45 — Wiadomości. 0.05 — „Z biegiem lat, z biegiem dni..." (3) — Kraków-1898" — serial TP. 1.25 — Wykłady Stanisława Brejdyganta.

Ostankino

5.00 — Dziennik. 5.20 — Gimnastyka poranna. 5.30 — Poranek. 7.50 — Kreskówka. 8.00 — Dziennik. 8.20 — Film fab. „Bogaci też płaczą". 9.50 — Film rys. 10.20 — Program dla nastolatków. 11.00 — Dziennik. Domator. Dzienny ekspres filmowy. 11.20 — Film fab. „Deszcz w obcym mieście". Odc. 2. 12.25 — Film fab. „Gość". 12.55 — Film fab. „Bezimienny zamek". 14.00 — Dziennik. 14.20 — Telemixt. 15.05 — Notes. 15.10 — Walt Disney przedstawia. 16.00 — Sukces. 16.30 — Koncert. 17.00 — Dziennik. 17.25 — Program międzypaństwowego kanału Ostankino i TV Tatarstanu. 18.00 — Veronica Castro w Moskwie. 18.10 — Film fab. „Bogaci też płaczą". 18.55 — Piłka nożna. „Spartak" (Moskwa) — „Awenir" (Luksemburg). 19.45 — Dobranoc, dzieci. 20.00 — Dziennik. 20.40 — Spotkanie w studiu Ostankino z aktorką V. Castro. 21.40 — Fermata. 22.00 — Piłka nożna. „Manchester Junaited" — „Torpedo" (Moskwa). Podczas przerwy o 22.50 — Dziennik. 23.50 — „Dynamo" (Moskwa) — „Rusenborg" (Norwegia).

DOM HANDLOWY
„Natanela"
OFERUJE
DO SPRZEDAŻY
HURTOWEJ
I DETALICZNEJ:

1. Opony samochodowe do Ziguli MI 16 165x80 R 13.
2. Płyn hamulcowy „Newa".
3. Kaloryfery żeliwne.
4. Kaloryfery olejowe.

Ceny umowne, opłata bezgotówkowa i gotówkowa.
Zwracać się: Vilnius, tel. 26-43-65 od godz. 8 do 17.

ZSA
ORGANIZUJE TRZYDNIOWE WYJAZDY DO POLSKI Z NOCLEGIEM W BYDGOSZCZY
Dla klientów, którzy podróżowali trzy razy, firma przewiduje 30-procentową zniżkę.
Koszt wycieczki — 9 USD i 3.600 rubli.
Jest to podróż długa, ale wygodna;
Nasz adres: Vilnius, ul. Stirnu 27—300, tel. 73-80-17, 73-80-59.
(Zam. 1060)

Wyrazy głębokiego współczucia współpracownicze TERESIE BUTKIEWICZ z powodu zgonu siostry Katarzyny składa FKP na Litwie.
[Zam. 1076)

Biuro podróży „Švite"
Podróż samolotem do Stambułu 21 września. Bezpłatnie przewożony bagaż — 100 kg.
Zwracać się:
Vilnius, Traku 9/1—108, tel. 62-27-85,
Kaunas, tel. 23-24-34, 26-52-20.
(Zam. 1059)

Skupujemy
czeki inwestycyjne
Zwracać się: Vilnius, tel. 65-26-17.

Skupujemy
czeki inwestycyjne, płacimy od razu.
Zwracać się: Vilnius, tel. 61-04-59.

Firma „OTILA"
tanio sprzedaje w dużej ilości papierosy produkcji polskiej.
Zwracać się: Vilnius, 66-60-03 od godz. 9 do 18.
47-13-08 od godz. 18.
(Zam. 1051)

KUPUJEMY
CZEKI INWESTYCYJNE.
Zwracać się: Vilnius, tel. 65-26-18.
(Zam. 1061)

Ekrany

VILNIUS — „Pięknotka" (USA) — o 13.40, 20.45. „Kobieta z Harresu" (USA, dla dorosłych) — o 11.15, 16, 18.20.

LAZDYNAI — „Diabelska dziura" (USA, przygod.) — o 14.30, 18.15. „Nadejście" (USA, fantastyka) — o 16.15, 20.

DRAUGYSTE — „Żądny krwi („Urаz") (USA) — o 14.30, 18.30. „Krwawy znój" (Francja, dla dorosłych) — o 16.20, 20.10.

AUŠRA — „Przyjaciel hindusów" (2 odc., Indie) — o 13.10, 16, 18.30, 21.

PERGALE — „Zwierz" (Rosja) — o 12.30, 20. „Mściciel" (USA) — o 14, 18.

AIDAS — 19, 20.IX — „Ludzicy różni bracia" (2 odc., Indie) — o 16.30, 19.20.

WIDEOSALA — (Fabianiškių g. 1, Stanevičiaus 24, tel. 35-33-40). „Bij 1 pal" — o 14. „Żelazny legion" — o 16; „Piekło na rajskiej wyspie" — o 18; „Czarna strefa" — o 20. 19, 20.IX — Filmy animowane dla dzieci — o 12.

Kalendarium

* Wtorek (15.IX) jest 259 dniem 1992 r. Do końca roku 107 dni.
* Znak Zodiaku — Panna.
* Imieniny: Melity, Albina, Nikodema.
* Wschód Słońca — 6.51, zachód — 19.37. Długość dnia 12 godz. 46 min.

Pogoda

Litewska Służba Hydrometeorologiczna przewiduje na 15 września zachmurzenie zmienne, wiatr południowo-zachodni, umiarkowany, krótkotrwałe opady. Temperatura 17—19 stopni.

W ciągu następnych dwóch dni krótkotrwałe opady, temperatura w nocy 7—12, w dzień 13—18.

KTO URODZIŁ SIĘ 15 WRZEŚNIA

Cechuje ich duży entuzjazm życiowy i wyobraźnia. Mają bardzo bogate życie wewnętrzne. Są niezwykle obowiązkowi i odważni. Z natury bywają dobrotliwi i chcieliby innym odpłacać samą tylko dobrocią. Są uczuciowi i wrażliwi, często żyją marzeniem. No cóż, życie jest znacznie brutalniejsze i nie można ulegać zbytnio złudzeniom.

KUPUJEMY
czeki inwestycyjne.
Zwracać się: Vilnius, ul. Gerosios Vilties 1, pokój 2, tel. 23-02-61.

Dyżurni wydania:
Krystyna ADAMOWICZ,
Zbigniew MARKOWICZ,
Teresa ŻARK,
Aleksander SUBOTKIEWICZ

KURIER Wileński

Dziennik społeczno-polityczny Rady Najwyższej i Rządu Republiki Litewskiej. Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

Nasz adres: 2019, Lietuvos Respublika, Vilnius, Laisvės pr. 60.

Kod 67218
Cena 3 rb.
W Polsce — 800 zł.
Zam. 3157
Nr rejestracji — 322.
Drukuje Państwowe Przedsiębiorstwo „Spauda"

TELEFONY: Redaktor — 42-79-01, zastępcy redaktora — 42-79-04, 42-79-48, sekretarz odpowiedzialny — 42-79-49.

Działy: państwa i samorządu terenowego — 42-78-63, ekonomiczny — 42-78-54, etyki, rodziny i prawa — 42-79-64, prawnik — 42-75-76, szkolnictwa i młodzieży — 42-79-73, 42-69-86, życia politycznego — 42-78-81, życia wsi — 42-79-68, 42-78-90, stołeczny oraz aktualności — 42-79-77, handlu, usług i komunikacji — 42-79-56, literatury i sztuki — 42-79-88, felietonów i sportu — 42-90-63, listów — 42-69-65, komercyjny oraz organizacyjny — 42-72-70, fotokorespondenci — 42-90-81, tłumacze — 42-90-60, 42-72-71, styliści — 42-72-92, maszynistki — 42-77-72.

Redaktor Zbigniew BALCEWICZ

Usługi XERO oraz biuro ogłoszeń i reklamy — ul. Subačiaus 1 (od podwórka) czynne od 9.00 do 17.00 w dniach pracy. Tel. 62-66-04.

PILNE ogłoszenia są przyjmowane w redakcji, pr. Laisvės 60, II piętro, pokój nr 1114, tel. 42-69-63.